

NARODNI DNEVNIK

Ishaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20'—, tuzemstvo Din 30'—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 8.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.
Pisemenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštneem ček. uradu šte. 13.632.

Da bo jasnost.

Z veliko reklamo pripoveduje esdeerski tisk, kako vlada velika intimnost med SDS in HSS. Zlasti pa poudarja ta tisk, da je posebno ozko sodelovanje med Radičem in Pribečevićem, ki se pravzaprav ujema v vseh stvareh. Zato je bil tudi ustanovljen poseben skupen poslovni odbor in v bodoče bo smel vsak član podajati svoje izjave le po odobrenju tega poslovnega odbora. Ta poslovni odbor naj bi bil vsled te svoje določbe naravnost dokaz, da ni seljaška demokracija nastala le iz taktične zadrege, temveč da je danes utemeljena tudi vsled enotnosti političnega programa SDS in HSS.

Te dni pa se je zgodilo, da je imel g. Radič zopet enkrat svojo dobro uro in povedal nekaj, kar drugi politiki skrivajo le v svoji notranjosti. In ker se to tiče slovenske univerze, ki je po besedah samega gospoda Žerjave danes celo vprašanje slovenskega naroda, dočim je bila včasih samo stvar nekih prifrknjenih avtonomistov, mora zanimati Radičeva izjava tudi vse, ki se sicer ne brigajo dosti za Radičev evangelij.

Predvsem pa mora zanimati slovensko javnost vprašanje, kaj pravi slavna seljaška demokracija na Radičovo izjavo o slovenski univerzi. Radič je namreč dejal, da je v Ljubljani popolna slovenska univerza odveč in zavzel je torej stališče, kakor ga zavzemajo oni hiperkulturni beograjski krogi, ki bi najraje vso ljubljansko univerzo odpravili. Skoraj istočasno, ko je g. Radič nastopil proti slovenski univerzi, pa je g. Žerjav branil na vse pretege v finančnem odboru popolno slovensko univerzo. Prišli smo torej do tega, da en voditelj seljaške demokracije nastopa proti slovenski univerzi, drugi pa se zgraža nad tistimi, ki ne branijo dovolj energično popolnost slovenske univerze. Eden za, drugi proti!

Kljub vsej seljaški demokraciji vendarle v Sloveniji še nismo zalezli v ono čudotvorno in mirotvorno republiko, da bi smeli politični voditelji govoriti, kakor jim je ugodno. In zato vprašuje slovenska javnost: Ali odobrava SDS Radičev nastop in obsoja Žerjavov, ali pa obsoja Radičev in odobrava Žerjavov? Eno ali drugo, ker oboje ni mogoče.

Ravno tako pa je dolžna tudi SKS, da v tej stvari odkrito prizna svoje barve. V slovenskem univerzitetnem vprašanju ni nobenega kompromisarstva. Na eni so tisti, ki so absolutno za, na drugi pa so vsi drugi. Ina zato ne more SKS podajati v ljubljanski oblastni skupščini izjave za slovensko univerzo in obenem trpeti, da najvišji šef stranke v Zagrebu ruši popolnost slovenske univerze. Najmanj, kar mora SKS storiti je to, da oficilno izjavi, da se z Radičovo izjavo ne strinja.

Novi oblastni davki pa so pokazali še drugo stvar, ki tudi ne more ostati nerazjasnjena. Kar je moralo priti, to se je tudi zgodilo, da je delo v obl. skupščini dokazalo, da ima mesto druge interese ko dežela. Iz tega pa logično sledi, da ena stranka ne more zastopati hkratu meščane in kmete. Proti Beogradu, kjer gre za splošno slovenske interese, je to še nekako mogoče, toda doma med nami, se mora pokazati različnost interesov. Tu ne pomagajo nobene fraze in nobene olepšave, temveč stranke bodo morale enkrat pokazati svojo barvo.

Zlasti pa cenjena SDS, ki hoče na eni strani hospitirati v seljaški demokraciji, na drugi strani pa se zgraža nad davki, ki morda niso v interesu meščanov, čisto gotovo pa v interesu kmetov. Eno ali drugo!

Čudna pota hodi dostikrat slovenska politika, toda da bi bila vedno nedosledna, vendar ne bo mogoče in zato bodo

Seja davčnega odbora.

Beograd, 17. decembra. Od 4. do 6. popoldne je bila seja davčnega odbora. Nadaljevala se je diskusija o porazdelitvi davka. Sprejet je bil člen 121. Od čl. 122. sta izpremenjena 3. in 4. odstavek zato, ker se tu predvideva pooblastilo ministru, da se more porazdelitev davka podaljšati od enega na drugo leto. Členi 123. do 126. so bili sprejeti z malenkostnimi izpremembami. Za čl. 126. je bil dodan nov člen. Člen 127. je bil nekoliko izpremenjen. Člen 128. je bil rezerviran, čl. 129. sprejet z malimi izpremembami, čl. 130. rezerviran, čl. 131. sprejet, istotako čl. 132., čl. 133. rezerviran zato, ker je Svelislav Popović zahteval, da se določi red, kako bo reklamacijski odbor reševal pritožbe in da se zagotovi jamstvo, da se bodo pritožbe zares reševale.

Milovan Jovanović predlaga, da se ukine davek na dohodke in se ti členi črtajo iz zakona. Dr. Popović predlaga, da se dohodnina ukine s 1. januarjem 1928. Dr. Šečerov predlaga resolucijo, s katero se poziva vlada, da odneha od davka na dohodke. O tem se je razvila živahna in dolga diskusija.

Svelislav Popović je izjavil: Zavrnitev tega našega predloga bo dovedla do revizije našega stališča o ureditvi države. Ta Popovičeva izjava je napravila vtis v celem davčnem odboru.

Dr. Kulovec predlaga, da se rešitev tega vprašanja odloži, dokler vlada ne zavzame svojega stališča.

Mihajlo Ranković izjavlja, da je za to, da se členi, ki govorijo o dohodnini črtajo iz zakona in da se dohodnina ukine s 1. januarjem 1929. Voja Lazić se strinja s Sv. Popovićem.

Seljaška demokracija grozi z nepriznanjem Vidovdanske ustave.

Beograd, 17. decembra. Debata, ki je bila včeraj dopoldne v narodni skupščini o ukinitvi dohodnine s 1. januarjem 1928 in deklaracija, ki je bila podana v imenu seljaško-demokratske koalicije, sta dala vladni večini povod, da komentira to stališče opozicije in da premotri njene namere v slučaju, da vlada ostane na stališču, ki ga sedaj zastopa.

V dobro poučenih krogih se govori, da namerava seljaško-demokratska koalicija

zapustiti narodno skupščino in prenesti svojo akcijo v narod. Razen tega je dr. Svetislav Popović naglasil, da bo seljaško-demokratska koalicija revidirala svoje stališče glede ureditve države, t. j. opustila stališče Vidovdanske ustave in sprejela stališče federalizacije, smatrajoč, da je edino s tako politiko mogoče zaščititi interese prečanskega prebivalstva.

no ustanavljanje nove organizacije obeh narodov v pravcu bratske solidarnosti.

NAŠE ŠOLSKO VPRAŠANJE.

Beograd, 17. decembra. V ministrstvu prosvete je delala te dni širša konferenca, pri kateri so sodelovali predstavniki ministristva prosvete, raznih vrst šol in delegati vseh ministrstev, ki imajo kakšne šole v svojem resoru.

Komisija se je prepirala, da je osnovnih šol mnogo premalo. Tudi srednjih šol ni mnogo. Posebno pozornost se posveča ljudski prosveti. Bili so podani razni predlogi, a do definitivnega sklepa ni prišlo. Izražena je bila želja, da se učiteljska čim prej reformirajo. Komisija zastopa stališče, da nimamo preveč univerz, pač pa niso poedine fakultete opremljene v potrebni meri z učili in kabineti.

TRGOVINSKA POGODBA MED FRANCIO IN LITVO.

Pariz, 17. decembra. Voldemaras je izkoristil svoje bivanje v Parizu za to, da je začel s francosko vlado pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Litvo in Francijo.

Seja finančnega odbora.

Beograd, 17. decembra. Včeraj popoldne je bila seja finančnega odbora. Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje specialne debate o proračunu vrhovne državne uprave.

Prvi je povzel besedo dr. Žerjav, ki kritizira proračun državnega sveta zato, ker ni postavljen v njem lanski znesek in je izvršena redukcija osebja državnega sveta. Pravi, da je treba državnemu svetu posvetiti mnogo več pozornosti, kakor se je to godilo dosedaj. V istem smislu je govoril Neudorfer.

Dr. Spaho zavrača ugovore opozicije in pravi glede državnega sveta, da bo predložen zanj amandman, ki ga bo dobil finančni odbor v pretres.

Nato se je prešlo na glasovanje in je bil proračun vrhovne državne uprave sprejet z večino glasov.

PREDSEDSTVO ZBORNE ZA TOI POTRJEJO.

Beograd 17. decembra. Trgovinski minister dr. Spaho je potrdil na zadnji plenarni seji ljubljanske Zbornice ja TOI izvoljeno predsedstvo Zbornice. S tem so postale volitve pravomočne.

TUDI DEMOKRATI ZA ODPRAVO DOHODNINE.

Beograd, 19. decembra. Za včeraj popoldne sta bili odredjeni seji demokratskega in radikalnega kluba. Toda nobena seja se ni vršila, ker ni bilo navzočih dovolj poslancev, ki so pričeli odhajati iz Beograda.

V demokratskem klubu je bil sestanek, na katerem se je razpravljalo o davku na dohodke. Demokrati povsem sprejemajo stališče dr. Veljkovića, da se mora ta davek ukiniti, samo je vprašanje, kdaj naj se izvrši ta ukinitel. Sprejeti so bili razlogi, ki jih je navedla vlada proti ukinitvi dohodnine s 1. januarjem 1928, ker bi to pomenilo zrušitev proračuna, ki je izdelan na podlagi tega zakona. Treba bo najti drugo vrsto davka, ki naj bi se uvedel, da se dobi ona vsota, ki bi jo dala dohodnina.

TAJNI DODATEK K ITALIJANSKO-ALBANSKI POGODBI.

Beograd, 17. decembra. Včeraj so prispela sem poročila iz Švice, da se je posrečilo zvedeti za tajni dodatek k italijansko-albanski vojaški pogodbi, po katerem naj postane Albanija močna vojaška sila, ki bo razpolagala s 120 tisoč vojaki. Italija bo v to svrhu v kratkem poslala v Albanijo 5000 svojih oficirjev, ki bodo vslopili v albansko državljansko in albansko vojsko.

WINDISCHGRATZ IN NADOSSY BOSTA POMILOŠČENA.

Budimpešta, 17. decembra. V političnih krogih se lrdi, da bosta še pred božičem pomiloščena princ Windischgratz in bivši šef policije Nadossy.

AMERIKA BO SKLENILA ALIANSO S FRANCIO.

London, 17. decembra. Ameriški poslanik v Parizu Harick je polem, ko je konferiral s Coolidgom in Kelloghom, izjavil novinarjem, da se 15. januarja vrne v Pariz in da bo takoj pričel pogajanja s francosko vlado glede sklenitve alianse med Ameriko in Francijo, da bi bila nemogoča vsaka vojna med Francijo in Ameriko.

ARETACIJE MADJARSKIH ŠPIONOV V BRATISLAVI.

Bratislava, 17. decembra. Zadnji čas je bilo aretiranih več madjarskih vohunov, ki so zbirali vesti za Madjarsko.

Brez demagogije.

Napovedane nove oblasne davčne dolo-klade so izvale v celi javnosti celo vrsto živahnih razprav in polemik v javnih gla-silih in v privatnih pogovorih. Posebno za-nimivi so v nekem oziru privatni pogovori, kajti baš ti dokazujejo, kako malo so še med nami razčiščeni pojmi, o skoro najvaž-nejših stvareh.

Pri obravnavanju vprašanj o novih obla-snih davkih je treba stogo ločiti tri stvar-i. Naglasiti smo že večkrat, da se v strogio politično plat tega vprašanja ne vmešava-mo. Kako glasujejo prisaši SLS v Ljubljani in kako v Beogradu, kaj so obljubovali in držali ali ne držali, to nas zanima ne za-nima. V tej izjavi naj le govore izrazili strankari vseh barv, kakor jim pač nare-kujejo njihovi shankarski interesi.

Brez vsake politične primeti pa hočemo napisati nekaj pripomb o materialni strani tega vprašanja, ki nima z liberalizmom in klerikalstvom prav nič opraviti, ampak sa-mo s suho stvarnostjo.

Stara stvar je, da ljudje nobenih davkov ne plačujejo radi, niti novih pa tudi ne starih. To tem manj, če morajo mirno gle-dati, kako se davčni denar vali iz dežele, nazaj se pa v obliki javnih produktivnih naprav ne vrača skoro nič. To je tisto zlo, ki najbolj boli. O novih oblastnih določah pa vemo, da bodo ostale do zadnjega kraj-carja doma. Če se bodo s tem denarijem zgradile nove občekoristne naprave, bo denar rodil polagoma nov denar in to, kar je trenutno iz žepa odšlo, bo prihajalo po-množeno nazaj. Neproduktivnih topov in vojni-h ladij oblastne samouprave menda ne bodo naročale. Tudi če bi bili projektirani oblastni davki celo večji kot bodo, bi vse-eno ne pomenili izgube na našem narodnem premoženju, ampak samo plodonosno investicijo kapitala, ki bo ostal s svojimi dohodki vred v naših rokah, pa najsi bodo te roke že liberalne ali pa klerikalne ali pa turške. Denar bo doma — in to je glavno. Zato pa se ne sme zamenjavati značaj ven iz pokrajine plačanega davka z davkom za samoupravo.

Drugo vprašanje, ki prizadeva največ zmešnjave, je vprašanje kdo bo v resnici plačal, oziroma kdo bo v resnici prizadej od novih davkov. V tem oziru stoji zlasti tisk SDS na višini, namreč na višini, da de-la zmešnjavo. Tam beremo, da bodo uni-čeni — krčmarji, vinogradniki, kavarnarji, kinematografi, tujski promet, industrija, obrt, kmetije in delavci. Če bi še bellehem-ski otroci danes živeli, bi prišli gotovo še ti na vrsto.

Če pa pogledamo stvar kritično, dobimo precej drugačno sliko.

Začnimo n. pr. s trošarino na vino. Kdo jo plača? Nerazodni ljudje vpijejo, da jo plačajo krčmarji! Ni pa večje prevare kot ta trditve. Krčmar kupi vino po tržni ceni pri vinogradniku. Tej ceni prišteje stroške za prevoz, potem občinske in državne in okrajne in oblastne določke na vino in svoj dobiček in po tej ceni, v kateri so določke že vračunane, od loči blago pivo. Razne trošarine torej krčmar pač kasira od piv-cev in jih na davkarijo le nese, nikakor pa on teh določek ne plačuje iz svojega žepa!

Prav tako je z vinogradniki. Doslej še ni-sa trošarin na vino nikjer plačali vinograd-niki, ampak oni so prodajali svoj pridelek vedno le po tržni ceni, včasih cenejše, včas-sih dražje, kakor je bila pač letina. Za vi-no-tradnike je merodajna samo vsakoletna tržna cena, vse trošarine pa nosi konzum, i. i. t. sli, ki pijejo. Dalmatinski vinogradnik bo prodajal tudi še naprej svoje vino po tržni ceni; razne trošarine pa bodo plače-vali konzumenti kakor so jih doslej, v eni oblasti manj, v drugi pa več. Najmanj pa se je bati, da bi zaradi trošarine konzum vina padel. Ko je skočila cena vinu od 12 na 20 kron, so ljudje kričali, da vina ne bo-do več pili. Danes stane liter »boljšega« ž 20 Din, in kako gre! Mica, še en četr!

Cede ogrožene eksistence kavarnarjev naj zadostuje le pripomba, da so med vojno morale biti vse kavarne ob polnoči zaprte, pa zaradi tega ni nobena kavarna propad-la. Sicer pa ni nikakor izključeno, da se da ta določba tehnično nekoliko popraviti in izpremeniti.

Največjo zmešnjavo pa povzroča argu-ment, da je naša industrija ogrožena in ž njo vred tudi kmetije in delavci. Sliši se ta argument res lepo, ima pa le eno napako, da ne drži. Tudi če bi res bilo treba napo-vedano takšno na premoževali na konzum, ta lakša se zdavnaj ne bo ogrožala naše industrije tako, kakor jo ogroža tuja konkurenca, ki jo je kljub visokim zaščitnim carinam v deželi vedno več, na veliko ve-seleje odjemalcev! Zakaj pa tuja industrija — »zajr os prajisop od outaoms in prazw ol -sia onpbejd abidaw osou z blumunok okkel« — je kakor naša? To vprašanje naj blago-volijo razmotrivati naši zaščitniki industrije in industriji sami in videli bodo, da so za obstoj in procvit naše industrije vse dru-gačni momenti odločilni kakor pa petdinars-ka taksa na tona premoževali.

Končno pa je stvar uredbodavcev, da tehnično rešijo vprašanje takse na premo-g tako, da industrija ne bo prizadeta.

Tehnična stran pa je zopet vprašanje za sebe.

„Samouprava“ o koncentraciji.

Po bloku seljaške demokracije, ki naj bi prevzel vladno in upravo države, je prišla na vrsto koncentracija. In to široka koncentra-cija! Je to nov »slager« na sterilnost obso-jene opozicije, s katerim naj bi se njenim volilec vzbudile nade, da pride kmalu čas, ko bo z nepogrnjene mize izginil ovseni kruh opozicije. »Samouprava«, glasilo radi-kalne stranke in s tem vlade same, koreni-to pozdravlja obupance iz opozicije vsakega brezizglednega upanja. Da bodo tudi v Slo-veniji vedeli, kaj misli vladajoča stranka o »koncentraciji«, naj podamo nekaj misli »Sa-moupravce«.

Uvodničar »Samoupravce« pravi, da je po-vsem naravno, ako Pribežević in Radić kliče-ta po koncentraciji. Saj bi bil to samo instru-ment, s kojega pomočjo naj se dokopljeta do oblasti. Njima je bilo in ostalo indiferentno, da li bi formiranje nekega koncentracijskega kabineta predstavljalo resno državno potre-bo, da li bi bilo v skladu z dobro premisslje-nimi javnimi interesi in da bi bilo v polni in neobhodni harmoniji s parlamentarnim re-žimom, z njegovo vsebino in z njegovimi ci-tili. Vsi ti momenti so za nju bili in ostali postranska stvar ob prepričanju, da bi edino koncentracija služila kot ona blagotvorna in srečnosna sila, ki bi ju dvignila na državno upravo. Zategadelj njuno naprežanje ne za-sluzi niti resne pozornosti, niti resnega raz-pravljanja.

Nov moment se je pojavil, ko »Trgovski Glasnik« pledira za koncentracijski kabinet. Izreklj se za grupiranje vseh političnih sil v parlamentu okoli ene skupne vlade, ta nek-daj tako ugledni in uplivni predstavnik in organ našega trgovskega sveta in danes tol-mač izključno samo razpoloženja nekoliko ljudi, od kojih simpatij in antipatij zavisi njegovo urejevanje, ne navaja nikakih resnih razlogov. Vsa njegova argumentacija v pri-log odstopu od normalnega funkcioniranja parlamentarne, ki pozna parlamentarno ve-dino kakor tudi parlamentarno manjšino, ob-stoja v tem, da vso našo vnanjo in notranjo situacijo predstavi v čim bolj črni barvah in da naš ekonomsko-finančni položaj pokaže kot skoro brezupen. Koncentracija naj bo

univerzalno zdravilo proti vsemu zlu, proti nesrečam in neprivikam tako stvarnim kakor tudi fiktivnim.

V parlamentarnem režimu predstavlja vla-da parlamentarne večine normalni pojav in pravilo, dočim je vlada parlamentarne kon-centracije nenormalni značaj in redka izjema. Redni pojav je, da je v parlamentu več po-litičnih grup in da obstoje med njimi izvest-ne ideološke razlike in nasprotstva, dočim je popolnoma izjemna stvar, da vse politične grupe soglašajo ideološki in programski. Ide-ja koncentracije se ustvarja v tem izjemnem slučaju, da vlada med vsemi političnimi gru-pami popolna enodušnost v vseh vprašanjih. Kakor je enodušnost mogoča samo v kakem težkem in usodepolnem vprašanju, ki enako tangira in angažira celo nacijo in državno celoto, prav tako je koncentracija mogoča in priporočljiva samo v slučaju, ko pride na dnevni red kako tako vprašanje in dokler se ono ugodno ne reši. Čim mine ta trenot-ke velike in skupne nevarnosti, glede koje edvritve ni razlike med političnimi gru-pami, postane politična koncentracija odvš-na in nemogoča.

Pa kakor bi se z raznih strani predstavljala naša notranja in vnanja situacija, ona ni niti izredna, niti nenormalna niti tragična. Na dr-žavni upravi je kabinet široke koalicije, ki se naslanja na štiri resne in solidne grupe. Njegova večina je dovolj močna in njegova parlamentarna baza je dovolj široka, kakor da bi se mu kot politični kombinaciji mogla oporekati sposobnost za reševanje tudi naj-težjih političnih, socialnih in ekonomskih problemov. Za tako koncentracijo ne obstoje torej nikakoli resni razlogi, niti potrebni po-goj, razven razpoloženja gg. Prebiževića in Radića, da gredo v vlado.

Tako »Samoupravca«, danes glasilo mero-dajnih vladajočih krogov. Reproduciral smo mnenja teh krogov, da si bodo tudi oni brez-kritični bralci slovenskih glasil naših demo-kratskih političnih veleumov na jasnem, da se od fantazij ne da živeti, tudi politično ne. Med take fantazije je pa šteti, ako si opozi-cija domišlja, da je od nje odvšna politična situacija in sestava nove vlade.

zalo se je pa tudi kmalu po vojski, ko je prišlo v Jugoslaviji razočaranje in neorien-tiranost, izvirajoča iz nepoznanja razmer in prevelikega zaupanja. Iz neke pijanosti in obupa porojeno navdušenje je padlo na mr-zel kamen realne politike in se tam ohladilo. Ta mrzli kamen realne politike, sestavljen iz dveh delov — nacionalnega šovinizma in imperializma — na ni samo v Beogradu fundament zgradb notranje in vnanje politi-ke, ampak tudi v Parizu, Rimu, Londonu in v vseh državah. Izklesal ga je kapitalizem.

Ce je bil Radić že pred vojno in med voj-no problem, potem je ta problem po vojni zrastel v čudo. Ze leta 1924 je Avgust Cesa-rec pisal o tem čudu takole: »Vsa tista povel-ja burja, ki je odpihnila Viljema, Radosla-voja, Tiszo in Habsburgovce (katerim je Ra-dić sekundiral), ni samo Radiću prizanesla, temveč je je povzdignila tako visoko, da se na prvi hip vidi bolj fantaziji, nego real-nosti podobno. V Jugoslaviji je prišel poli-tično kariero s tremi poslanci, potem se je pojavil z 49, danes jih ima 72, za jutri pa upa, da jih bo imel 100. Krivulja raste, tako je srma in njen uspen tako visok, da zasen-čuje tudi najnaušje parvenijske skoke. Ze cel njegov kult postaja, pesmi in panegirice se mu pejejo. Slavoliki se mu dvigujejo. Kamor on prihaja, tam se širi praznična atmosfera. V njega verujejo, kot v preroka. Njegovo ime je deviza dne, njegov pojav je izobesena trojeja, ki izziva zanos. I prav tako je, kot je nastopila Cvetnica in je Hrvatska Jeruzalem, v katerega pri-aja on po polih, pesnihih s cvetjem. Izven vsake sumnje je, da toliko časti in slave se ni dočel noben Hrvat, ko-likor je dočel tega ta triumf, katerega ime-jujejo nasprotniki cigana in budalo. Ta po-jav je še zato nekaj posebnega, ker mi poleg vseh zmag (onih gumijastih pri volivah) ne vidimo niti enega realnega velikega uspeha napram nasprotnikom. Slavo v politiki da-jejo navadno in jo opravičujejo uspehi. Kaj torej znači slava, kjer ni uspehov? Mar je to, kakor se pogosto govori, se mski in žegnanj-ski bloi, ki živi, dokler se ga gleda s pijanosti očmi? Ali pa je to, kar se tudi govori, neka romantična psi-koza, podobna srednjeveškemu religioznemu navdušenju, ko se je verovalo vsakemu glasnemu in samozavestnemu kri-čanju, ki je pripovedoval, da pride stoteletje sreče? Mar je taka psihoza objela analfabe-tske in pismene, naivne in premetene naše seljake tako, da more g. Radić že več kot tri leta, med njimi tako pripovedovati, da se mu veruje, o rešitvi, katero nosi njegova re-publikanska in mirovotvorna hrvatska politika? Ker pa že tako vprašujem, naj vprašam še naprej: kje je ključ, da se more razumeti ta čudna možnost, da se tisoči in tisoči naših kmetov, pa delavcev in inteligentov morejo ogrevati za republikanstvo in mirovotnost onega istega človeka, ki je bil skozi celo svo-jo mladost in možko dobo bard monarhizma, v demokratskem začetku svetovne vojske pa apologet klavnice?«

Človek res težko najde odgovor na to. Av-gust Cesarac ga že pred štirimi leti ni mogel. Jaz pa tudi letos ne, ko sem vse poletne me-sece in tudi za časa volilnih bojev imel pri-loko od precej blizu študirati v Hrvatski »Ra-dićeve probleme«. Od leta 1924 se je tudi pri Radiću marsikaj in veliko spremenilo. Iz ječe je bil poklican na ministrski stolec. Hr-vatsko-seljaško in mirovotvorno svojo republi-ko je zamenjal za seljaško demokracijo. Mož, ki mu je očital, da je bil med vojno veriznik, da je vojni bogataš, in še mnogo drugih po-dobnih stvari, ta mož je bil pred sodiščem letošnjo jesen oprošten itd. itd. Toda vse to na Hrvatskem ni prav nič zmanjšalo njegove popularnosti, ni prav nič omajalo vere vanj. Le pojdit v Hrvatsko Primorje, pa posku-site izreči samo dvom v Radića. Slabo se vam bo godilo. Kje je torej ključ tej uganki? Dvojno je mogoče. Ali je hrvatski seljak po-litično še tako daleč za časom, da gleda sa-mo v sebe, ki mu lepo govori in vzbuja upe in nade; ne gleda pa na njegova dela in pota? Ali je pa vsa druga hrvatska politika tako daleč od grude in od ljudstva, da to ljudstvo iz same hvalečnosti človeku, ki kaže skrb zanj, ki se briga vsaj v besedah zanj, slepo sledi, brez ozira na cilje pota, po ka-terih gre njegova politika.

Kako vse drugače se je zgodilo pri nas dr. Šusteršiču in dr. Lampetu, ki sta hodila do-čenja, ki je končno povzročil pretep. Ko je padla ideja, kotero sta zastopala in verovala vanjo, sta padla tudi ona dva. Tu žrtve do-slednosti, tam triumf nedoslednosti.

(Dalej.)

Politične vesti.

— Včerajšnja seja Narodne skupščine. Od-goditev skupščine. Včerajšnja seja se je pri-čela skoraj točno ob napovedani uri. V tem oziru je torej sedanja skupščina mnogo bolj-ša od preje. Tudi prihajajo poslanci bolj red-no k sejam. Po prečitani zapisnika je na-znanil skupščinski predsednik, da je predlo-žil finančni minister zakonski načrt o splošni carinskih tarifi. Načrt je odstopil finančnemu odboru, da o njem poroča. Nato je utemelje-val dr. Kramer svoj nujni predlog, da se uredba ministrskega sveta z dne 8. oktobra 1924 raztegne tudi na orožniške staroupoko-jence, ki so sedaj naravnost mizerno plačani. Minister dr. Spaho pa se je izrekel proti nu-jnosti in je bila nato nujnost odklonjena. — Nato je prišel na vrsto nujni predlog seljaško-demokratske koalicije za odpravo dohodarine s 1. januarjem 1928 in sicer tudi v prečanskih krajih. Predlog je utemeljeval sam. de-mokrat Demetrović. Predvsem je De-metrović poudarjal, da plačujejo prečanski kraji neprimerno višje davke, ko Srbija. Ta-ko plača povprečno ena oseba davka v Dal-maciji 394, v Srbiji 407, v Bosni in Hercego-vini 556, v Hrvatski in Slavoniji 702, v Slove-niji 1035 in v vojvodini 1118 dinarjev na le-to. — Za Demetrovićem je govoril g. Ivan Pucelj, ki je najprej poudaril davčno pre-obremenitev Slovenije, nato pa si je »privo-ščil« klerikalce. Nato je govoril za nujnost predloga še vodja zemljoradnikov Voja La-pić, ki je bil za brezpogojno izenačenje davkov. (Ta nastop Lazića dokazuje, da je

jedro zemljoradniške stranke v prečanskih krajih in ne v Srbiji, ker so vsi Srbijanci so-lidarno proti izenačenju davkov. Op. ured.) Kot zastopnik finančnega ministra pa se je izjavil dr. Spaho proti nujnosti Demetroviće-vega predloga, ker finančni odbor že raz-pravlja o izenačenju davkov in ker bi takoj-šnja odprava dohodnine vrgla proračun ob tla. Z glasovi radikalov, demokratov, musli-manov in Jugoslovanskega kluba je bila nato nujnost Demetrovićevega predloga odklonje-na. Opozicija je nato aranžirala vihar ogor-čenja, k je končno povzročil pretep. Ko je namreč Voja Lazić zaklical proti demokrat-skemu poslancu Šečerovu o somberski aferi, je to silno razburilo Šečerova, skočil je po-kencu in pripeljal Laziću silno zausnico, da je bil ta takoj ves krvav. To je bil signal za druge poslance in razvil se je pretep in med-sebojno zmerjanje. Ko se je razburjenje ne-koliko poleгло, je skupščina pričela z razpra-vo o poročilu anketnega odbora. Ker so de-mokratki glasovali za poročilo anketnega od-bora, je bil mandat radikalnega poslanca Zeljkovića razveljavljen in v rde na njegovo mesto zemljoradniški poslanec Drljača. Nato je predsednik dr. Perić sporčil, da bo pri-hodnja seja skupščine sklicana pismeno.

— Pomirljivost Mussolinija. V svojem eks-poziju o zunanje-političnem položaju, ki ga je podal Mussolini na seji italijanske vlade, je bil Mussolini zelo pomirljiv. Med drugim je dejal, da je jugoslovansko-francoski pakt o prijateljstvu popolnoma korekten in da ni bila sklenjena vojaška zveza z Albanijo kot odgovor na ta pakt. Sploh ima ta vojaška zveza čisto miroljuben značaj. Nato je Mus-solini naglasil potrebo prisrčnega sporazuma s Francijo. V ta namen se bodo v bližnjih dneh pričela diplomatska pogajanja za se-stanek odgovornih ministrov obeh dežel. Končno je Mussolini napovedal, da bo več konfirancov izpuščenih domov. — Mirolju-ben ton Mussolinija eveda govora pozdravlja-mo v nadi, da ni bil le lepa gesta. Ni treba nič drugega, ko da Mussolini vsaj malo ubla-ži postopanje proti našim bratom tam pre-ko in potem bodo njegove besede prepričale tudi javnost to stran Snežnika.

Francoska vlada je ustavila pariški list »Corriere degli Italiani«, ker je zašel v svoji protifašistični gorečnosti predaleč in ob-javil članek z direktnim pozivom na umor Mussolinija.

— Zunanje- in notranje-političen program Nemcev na Češkoslovaškem. Ker je minister dr. Beneš izjavil dopisniku »Petit Parisien«-a, da tudi manjšine odobravaljo njegovo zuna-tno politiko, je podal v češkoslovaškem se-natu dr. Medinger daljšo izjavo, v kateri je odločno zanimal, da bi se Nemci strinjali s politiko dr. Beneša ter je nato tako-le formu-liral zunanje-političen program Nemcev na Češkoslovaškem: Strikna nevtiraliteta po švicarskem vzoru brez političnih obveznosti in zlasti brez vojaških konvencij. (Tako kon-ventio ima sklenjeno češkoslovaška s Fran-cijo. Op. ur.) Odstranitev v opojnosti zmage storjenih napak s pomočjo možnih dogovo-rov s sosednimi narodi in izraba čl. XIX. pakta v Zvezi narodov (ki govori o dopus-tnosti revizije mirovnih dogovorov. Op. ured.) Na znotraj: Ustvaritev ravnovesja med na-rodi in sicer potem resničnega sporazuma brez vsake mojarizacije in oktro-a. Prilegni-tev Nemcev v vlado je ostala dosedaj je praz-na oblika. Mi smo izvrševali aktivizem, toda izostala je protiusluga, ki bi bila logična po-sledica, če se namreč država izpremeni v češko-nemško-slovaško državo, da poslana federacija po švicarskem ali po belgijskem vzorcu, kakor je priporočal predsednik Ma-saryk. Doba ustanavljanja države je prešla. Odločno mora postati, kdo državo ohranju-je in to mora biti vendar enkrat izraženo v ustavi. Ves naš program je vseskozi miro-ljuben in je samo logična posledica našega geografskega položaja.

— Neuspeh komunistične propagande na vasi. Na oblastni konferenci komunistične stranke v Petrogradu je poročal Antipov o delu komunistov na vasi. To delo je delil An-tipov na več dob. V prvi dobi, ko je bil vr-žen carski režim, so komunisti skupno s kmeti zahtevali konfiskacijo veleposestniške zemlje. Ko je nastala državljanska vojna, so se boljševiki opirali skoro izključno le na si-rotnino v vasi in prišli tako naravno v na-protje z premožnimi kmeti, imenovanimi »kulakit«. Ti so povsodi podpirali protirevo-lucijo. Ko je bilo državljanske vojne konec in je prišla doba NEP-a, so se pričeli komu-nisti opirati tudi na srednjega kmeta. Sirot-nja ni mela več glavne besede na vasi. V tem je tudi vzrok nasprotja med Stalinom in Trockim, ker je Troki za staro zvezo s si-rotnjo. Ker so prišli na vrh srednji kmetje, se je tudi komunistično gospodarstvo nehalo. Premožnejši kmetje so si nabavili razne stro-je, ki jih posojujejo revnejšim, seveda le pod gotovimi pogoji. Ti so prišli tako v odvis-nost premožnejših. Neuspeh komunističnega gospodarstva se vidi tudi v tem, da je vedno več samostojnih ekonomij, ker zadržane kme-tije ne uspevajo posebno. Vse to ovira, pravi Antipov, da kolektivno gospodarstvo na vasi propada. Treba bo zato pričeti boji proti sa-mostojnim kmetijam. — Trud tovarišev ko-munistov pa bo zaman, ker kmet bo vedno za privatno lastnino in nikdar za komunisti-čne fantazije.

— Angleški pekinški poslanik o položaju na Kitajskem. Angleški poslanik Lampson v Pekingu je označil položaj na Kitajskem tako-le: Položaj evropskih trgovcev je sedaj težaven in je za vse enak. Vsi so imeli ve-like izgube in vsi žele mir ter stabilizacijo, da bo zopet mogoča redna trgovina. On sam se je trudil, da bi ustvaril med raznimi na-sprotnimi si kitajskimi skupinami nekaj ki-tajski Locarno, kar se pa ni posrečilo. Voja-ška intervencija vlesil na Kitajskem je čis-to izključena. Kvečjem bi bili mogoči ukre-pi v zaščito lastnih državljanov. Anglija želi enotno Kitajsko. Po potrebi pa se bo poga-jala tudi s posameznimi kitajskimi vladami, ne da bi eno od teh priznala. Značilno je, da je po odhodu Rusov postalo razpoloženje med Kitajci mnogo mirnejše.

Ivan Podlesnik:

H. S. S. in S. L. S.

VII.

Vojno trpljenje, hrepenenje po koncu tega trpljenja, to je obrnilo pogled naših ljudi na odraslo zvezdo Jugoslavijo, za katero no-tranje niso bili prav nič pripravljeni, ker jih nihče pripravil ni.

Skoraj ignoriranje, gotovo pa omalovaže-vanje slovenskega in sploh nacionalnega vprašanja bi se dalo na strani SLS opravi-čiti s taktiko, ki v letih pred vojno ni mogla biti drugačna, ako nismo hoteli, da se velik del našega ljudstva ne izseli v Ameriko, drugi del pa doma gospodarsko pogina. Toda eno je nepojmljivo: ali niso ti ljudje nič gledali po svetu? Ali niso njih ušesa nikdar slišala, da trka nacionalno vprašanje na vrata in okna Evrope? Ali jih

dogodki, krvavi dogodki na Balkanu niso nič vznemirjali? Gotovo, da so vse to videli, slišali in čutili, toda v njih je bila vera — v Avstrijo!

Krivica se je delala živemu in bi se de-lala mrtvemu Šusteršiču, ako bi se trdilo, da je bil samo on vsega tega kriv. Ne, prav vsi so bili in smo bili krivi. Tudi Kreki! On je bil tista leta tesno zvezan z njim, saj je pogosto trdil »da sta šele on in Šusteršič en mož. Zato nosi tudi on soodgo-vornost za napako SLS, ki jo je storila v tem letu pred vojno, da je omalovaževala slovensko in slovensko vprašanje. O posle-dicah tega omalovaževanja ob izbruhu voj-ske in med vojsko, bi se dalo pisati. Poka-

Dunajsko pismo.

Velik koncert »Prosvjete« v Schwarzenbergovem kazinu. — Operni pevec Josip Čović iz Zagreba. — Glasbena Matica iz Ljubljane na Dunaju. — Slovenske gled. predstave.

Koncert na umetniški višini je celo v domovini važen dogodek, o katerem se splača pisati, — toliko bolj pa koncert v velikem tujem mestu, ki je naši domovini v čast. — In tak koncert nam je priredilo hrvatsko društvo »Prosvjeta« preteklo nedeljo v veliki dvorani veličastnega Schwarzenberg-kasina na Ringu. — To edino naše predvojni društvo je mojim čitateljem že znano. Tudi danes moram pohvalno omenjati društveni tamburaški zbor, ki gotovo nadkriljuje po umetniški višini vsak zbor v domovini, kar je za našo kolonijo izredne važnosti v tem glasbenem centru Evrope. Duša tega zbora je čitateljem tudi že znani mladi Dalmatince Klemo Višković, glasbenik z vso svojo mlado dušo in mladenskim ognjem.

Velika dvorana je bila polno zasedena, a žal, da niso bila napolnjena tudi stojišča, kajti vreme je bilo skrajno neprijetno. — Ali zato je pa bilo navzoče občinstvo časten zastopnik vse kolonije in glasbenega Dunaja. — Tamburaški zbor je števil nad 40 članov, ki so po Viškovičevi taktiki izvajali samo težke skladbe, po večini Viškovičeve, kakor: Iz moje domovine, Kroz noč sanja, Tristesse d'Amour, poleg nekaterih drugih, ali vse s toliko dovršenostjo, da je občinstvo vsihrano in neumorno ploskalo.

Že pred leti sem imel priliko omenjati mlado pevko gdno Lily Schwarzovo iz Osijek, ki se nam je v nedeljo predstavila kot pevka dunajske Ljudske opere. Napredovala je silno v par letih, da more biti zadovoljna s svojo izobrazbo solo prof. Weissa na konservatoriju. Reja je dve hrvatski, dve operni ariji nemski, in pa našo »Pro jezeru«, vse dovršeno, da je žela burno ponvaliti. — Hčerka upok. polkovnika Mesica gdna Anka je pa peša s spremljevanjem tamburaškega zbora dve krasni skladbi Viškovičevi. Ni nikak domač patrijotizem, ako rečem, da je bilo njeno polje dovršeno v smislu pevske tehnike kakor po umevanju teksta. Vrh tega je ta gospodica v naši koloniji vrlo drag pojav, tako da je vsakdo bil naravnost vesel njene napredka na tem polju. Castitamo ji in ji želimo nadaljne vstrajnosti.

Nova prikazen na naši prireditvi je bil na Dunaju že dolgo dobro znani prof. dr. Makso Šostarić, ki je priznani najboljši pibač na rogu. On je bil do konca vojne srednješkolski nadzornik, a s koncem vojne upokojen in zadovoljno živi od svoje penzije, s svojim rogom pa dela čuda na glasbenem in dobrodelnem polju. On je pripadal na svojem rogu že čez pol milijona dinarjev, a vse do zadnjega je redno oddajal v dobrodelnostne svrhe, — največ bolnišnici usmiljenih bratov, — ker so mu, ko je bil še visokoletec, pomagali s svojimi znanimi — župcami. Vse take področnosti nam je sam pripovedoval na svoj jovičen način, da je vzbudil mnogo živahnega veselja. Lasko polje je trobil pred 250.000 poslušalci z vrha praterskega Riesenrada, med drugim tudi »Lepo našo domovino«. — Na koncertu je sviral več skladb, a za začetek »Lepo našo...«. Ali zapomnili smo si njegovo svečano obljubo, da v svoji bodoči dobrodelnosti ne pozabi na našega Viškovića, ki ga hoče vzeti v svojo skrb... Lepo to od njega, čvala mu naprej, in prepričani smo, da moč take slave ne pozabi na svojo svečano obljubo.

Izven programa je zapel dve pesmi operni

pevec g. Josip Čović iz Zagreba, ki bo imel v soboto svoj koncert v dvorani Musikvereina. Slišali smo domačega pevca z izobrazbo solo in divnim glasom, ki se more brez skrbi pokazati pred dunajsko publiko. — Obžalovali smo le, da ima svoj koncert 17. t. m. na rojstni dan kralja, ko je cvet naše kolonije zbran na poslanstvu, kjer bo tudi izbran koncert in živahna zabava, ko bosta poslanik dr. Milojević in njegova gospa soproga zadnji skrbna gostiteljica dolihih gostov. Naravno torej, da Čović s tem izgubi velik del, ako ne glavni del svojih poslušalcev, tako da se za njegov koncert resno bojimo. — Ta slučaj je podoben lanskemu, ki sem ga v tem listu ožaloval, ko je namreč ljubljanski pianist g. Noč priredil koncert isti večer kakor naš priljubljeni prof. Trost. Za dvoje takih prirediteljev pa nas je vendarle premalo na Dunaju. — Zakaj se naši umetniki prej dobro ne informirajo predno prireajo svoje koncerte v tem mestu?

V tem pogledu je naša »Glasbena Matica« veliko bolj previdna. Pripravlja se na umetniško turnejo na Češko in nazaj grede namerava prirediti dva koncerta tudi na Dunaju, zopet po 32 letih od slavnih zahvalnih koncertov leta 1896. pod istim vodstvom našega mojstra prof. Matjeja Hubada. Prepričani smemo biti, da Glasbena Matica ponese daleč po svetu sloves slovenskega imena in lepo izpričevalo naše kulturne stopnje. — Ali koncert v prihodnjem aprilu skrbno pripravlja že danes, da ne bo kolizij in da bo tu vse na nogah za njo, kar »leže ino grede«. — Naš Slovenski krožek se je zavezal, da stori v slovenski manjšini in ostali jugoslovanski koloniji vse, kar se stori more, da bo koncert od te strani popolne podpore gotov, pa tudi od strani češke manjšine ter poljske in ruske kolonije.

Razvoj »Slovenskega krožka« prekaša vse naše nade. Od nedelje do nedelje se oglašajo na sestankih v Raimundhofu novi člani obojega spola, tako da se čudimo, kje so bili ti naši Slovenci doslej prikriti, da jih nismo nikjer videli. Ime slovenskega društva pa je tako mikavo, da prihajajo drug za drugim iz vseh krajev edino iz razloga, da morejo zopet slovensko govoriti v lepi družbi, slišati slovensko pesem... Gledalci so ti pri zori, kako je ta slovenska duša zvesta svoji slovenski govorici.

Tudi pevski zbor se je začel že pridno vaditi, najrej izbran venec narodnih presmi, ki se vedno tako rade ališijo na vsakem sestanku Slovencev. Namen je hvalevreden, namreč, da naj zna naša mladina najprej celo vrsto narodnih pesmi za vsakdanjo potrebo, potem pridejo umetne pesmi na vrsto.

Morda bo temu zboru v kratkem že dana prilika, da se pokaže s svojim znanjem. — Ali spročena je tudi misel, da se osnuje — krožek diletantov za gledališke predstave, kajti pokazalo se je na naših nedeljskih sestankih, da je tudi v tem pogledu dovolj mladih in starejših moči na razpolago. — Tako gojimo opravljeno nado, da bo že prihodnje leto tudi slovensko gledališče na Dunaju. — Prosimo prijatelje v domovini, da nam poidejo na roko s primernimi igricami, najprej enodejankami za vajo, potem pridejo naše klasične igre na vrsto. Za vaje imamo v Raimundhofu mal oderček na razpolago za manjši, bolj intimen krog poslušalcev.

A. G.

Medjimurje in mariborska oblast.

Po zakonu o razdelitvi države na oblasti je bilo k drugi slovenski, to je mariborski oblasti pridruženo tudi Medjimurje. Ako je, kakor sem omenil zadnjič, Prekmurje za Slovence iz bivših avstrijskih kronovin ne-

kaj meglenega, daljnega in skrajno malo ali pa slabo in napačno poznane, potem je Medjimurje prava »terra incognita«. Ta lepa zemlja med Trnovo, med Mur in Dravo je nepoznana celo Mariboru, če-

prav spada že nekaj let pod oblast mariborskega velikega župana. Med širšimi sloji je namreč precej takih, ki smatrajo Prekmurje in Medjimurje sploh za eno in isto.

Medjimurje, ki je razdeljeno prav tako kakor Prekmurje na dva sreza je najgostejše naseljeno ozemlje Jugoslavije. Nateritoriju, ki je znatno manjši kot Prekmurje živi okrog 100.000 prebivalcev, skoro samih poljedelcev in manjših obrtnikov. Zavedne domače inteligence ni mnogo, trgovina in gostinstvska obrt je pa skoro izključno v rokah židov, ki se pri obsevanju poslužujejo se danes — kakor pred desetimi leti pod budimpeštansko vlado — skoro izključno madžarsčine in nemščine. V Mariboru, kamor zahajajo po trgovskih in drugih opravilih že od nekdaj radi, se tudi v najbolj znanih slovenskih lokalitah ne izdajo, da so »bračci« z onstran Trnove.

Na vsem tem, tako gosto naseljenem ozemlju, sta le dva večja kraja, Čakovec in Prelog, sta li opečen sedeža okrajnih glavarstev, sodišče in druga sučnih oblastev. Čakovec je precej čedno mesto z znamenitim gradom grofov Zrinskih, je pa tako prenapojen z židi, da velja kot »jugoslovanski Jeruzalem«. Zidje so v Čakovcu neomejeni gospodje, dejansko in gospodarsko najmočnejši element in od njim je več ali manj odvisno vse dobro in revno medjimursko ljudstvo.

Ker govore prometne razmere odločno za Maribor kot sedež oblasti vsega »zemlja doli do Kotoribe«, se pravo medjimursko ljudstvo ni proučilo priključitvi k mariborski oblasti, temveč pa so ji bili in so ji še nasproti, židje, ki so — kar je za Medjimurje zelo značilno, po ogromni večini v taboru SDS. Zidje namreč vedo, da bi imeli v Zagrebu ali v Varaždinu neprimerno več vpliva, kot ga morejo imeti v Mariboru, zato so vrgli med ljudstvo razne nacionalistične »slagerije«, ki pa »nisu vuzgali«. Tako so agitirali med Medjimurci tudi s tem, da bodo Slovenci uvedli v medjimurske šole slovenščino kot učni jezik in namestili slovensko učiteljstvo in uradništvo in da bodo sploh vse »poslovenili«. Danes je ves ta spor več ali manj definitivno rešen in Medjimurje je sestaven del mariborske oblasti, dasi ravno se unifikacija še ni doela izvesti. Medjimurje ima namreč še danes neko privilegirano samoupravno pozicijo v oblasti in morda je baš to narobe, da še ni prišlo do ožjih stikov med Mariborom in tem delom oblasti.

Medjimurje, ki je bilo od razdelitve bivše habsburške monarhije na Transilvanijo in Cisilvanijo sestaven del krone sv. Stefana, je v narodnem oziru delilo svojo usodo s Prekmurjem. V šolah in uradih je gospodovala madžarsčina in za Hrvate in Slovence je veljalo isto madžarsko načelo kot za Slovence »Tót nem emberk! Slovak, Slovan, ni človek.« Kljub temu pa, da so Hrvati mnogo delali v Medjimurju na »pohrvalenje« ljudstva in kljub temu, da so danes tam vse šole hrvatske, se večina prebivalstva še vedno smatra tudi nacionalno za »Medjimurce«. Komaj novejša generacija postaja hrvatska. »Slavni« Joe Matošič je lasko leto proglasil naše Prekmurce za Hrvate, če bi pa hoteli postati tudi mi tako »slavni« bi z mnogo večjo pravico proglasili Medjimurce za Slovence, vsaj one, ki žive v zapadnem delu pokrajine. Razlike med našimi Preleki in Medjimurci v medjimurskih gorah ni prav nobene. Prebivalci v vaseh in selih med Strigovo, Murskim Središčem in Dravskim Središčem so čisti Slovenci, pristni Preleki, katerim je hrvaščina prav tako tuja kot Bolgarom srbaščina in vprašanje je, ali smo Slovenci sploh storiili prav, ko smo šli molče mimo tega, da so se po prevratu osnovali v teh vaseh hrvatske šole. O tem vprašanju bi bilo sploh treba spregovoriti javno in dokumentarno, a poklicana bi bila v to baš naša slovenska univerza v Ljubljani! Razen teh pristnih Slovencev so tudi vsi ostali Medjimurci kajkavci.

Medjimurje je v vsakem oziru precej zanemarjeno, tako v kulturnem kakor v nacio-

nalnem, socialnem in posebno še v gospodarskem in mariborska oblast bo imela silno mnogo posla, predno bo dvignila to sicer lepo in rodovito pokrajino na stopnjo svojih štajerskih okrajev. Strankarsko življenje v našem smislu se je v Medjimurju razvilo komaj po osvobojevanju. Prva leta se je posrečilo kadiću, da je pridobil ogromno večino tega ljudstva za svojo »republiko«, sčasoma so mu pa postali opasni konkurenti klerikalci (agitacijo vodi v glavnem Maribor), samostojni demokrati (ki so izvajali za časa P.V. vlade v Medjimurju silen teror) in v najnovejšem času tudi radikali. Za socialiste in druge stranke teren še ni prikladen. Poleg strank se pričenjajo uveljavljati tudi telovadne in nacionalne organizacije: Sokol, Hrvatski Sokol, Orel in Orjuna. Poslednja je v zadnjem času skoro do cela izginila, kakor tudi bivša Hanao, ki se je bila pojavila pred leti v Čakovcu. Sokol in Hrvatski Sokol sta omejena izključno na par večjih krajev, dočim uspeva Orel tudi v večjih vaseh. Splošno pa so Medjimurci strankarsko-politično še nemirni in neusmerjeni, zato tudi skrajno nezanesljivi element, prav tako kakor naši Prekmurci.

— M. S. —

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 17. decembra: Zaprti.
Nedelja, 18. decembra ob 15. uri popoldne: »Snežulčica in škrlatje.« — Izven.
Nedelja, 18. decembra ob 20. uri zvečer: »Hamlet«. Ljudska predstava pri značajnih cenah. — Izven.
Ponedeljek, 19. decembra: Zaprti.
Torek, 20. decembra: »Dva bregova.« — Red D.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sobota, 17. decembra: »Miloševa ženitev.« — Red D.
Nedelja, 18. decembra ob 15. uri popoldne: »Bajadera«, opereta. Na korist Udruženja gledaliških igralcev. — Izven.
Ponedeljek, 19. decembra: »Zaljubljen v tri oranže.« — Red C.
Torek, 20. decembra: »Trubadur«. — Red F.
V proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. se vrši dancs zvečer ob pol 20. uri slavnostna predstava v ljubljanski operi. Vpizori se izvirno operno delo skladatelja v Konjevića »Miloševa ženitev«. Predstava je za abonma D.

Nedelja v ljubljanskem gledališču. V nedeljo popoldne ob 15. uri se vpizori v ljubljanski drami mladinska igra »Snežulčica in škrlatje« kot izven predstava. Prvo vpizoritev tega znanega skoro klasičnega mladinskega dela so sprejeli naši malčki z naravnost navdušenim veseljem. Pri igri sodeluje poleg celotnega dramskega ansambla tudi balet in muzika dravske divizijske oblasti. Ob osmi uri zvečer pa se igra kot ljudska predstava Shakespearov »Hamlet«, v operi je popoldne ob 15. uri »Bajadera« v običajni zasedbi na korist fonda Udruženja gledaliških igralcev.

Mozart: »Čarobna piščal«. Premijera te klasične opere, ki je stalno na repertoarju vseh največjih gledališč se vrši v ljubljanski operi v četrtek, dne 22. t. m. za premijski abonma.

»SOCIALNA MISEL.«

Vsebinska letošnje 12. številke »Socialne Misli« je sledeča: Dr. N. Preobraženski: Ob sovijski deselekciji. — Dr. Valenčič VI.: Ideologija fašizma. (Konec.) — Miklavčič Fr.: Kulturne Zveze naših izseljencev. (Konec.) — Erjavec Fr.: Bistvena vprašanja izseljeniškega skrbstva. — Političen pregled. — Kulturni pregled. — Socialni pregled. — Gospodarski pregled.

Angleška špijonaža.

Marca 1907.

El Hiba se pojavi v Maraulči, kjer načunje vse prebivalstvo proti Francozom, ki so bili z zloglasnim doktorjem Mauchampsem na čelu, pomorjeni. Na severu proglasi Raissuli sveto vojno. Manjka še sultana Abdel-Aziz in vse Maroko bi vzplapolalo v ognju vojne. Niti en Francoz bi ne smel priti živ iz Maroka. Tako vsaj svetuje minister vojne Al Zerual, Kaid z modrimi očmi. Toda sultan Abd-el Aziz se obotavlja.

Disgustiran se odloči Mac Lean, da bo igral va banque na svoj račun. 3. julija nese poslanico in darove sultana Abd-el-Aziza Raissulim, ki ga je ujem milijonske darove pusti ujeti, le da bi imel dokaze za svoj alibi za bodočnost. Od tega dne si sledi vsi dogodki z vročino naglico. 30. julija masakrirajo Francoze v Casablanci. Francoske krizarke bombardirajo mesto, toda izkrcane mornarje blokirajo takoj s civilisti vred na konzulatu. Masakre vodi dobri Mac Leanov prijatelj, El Hiba, znani okrutneč marakečki, Modri brat. Sutan se obotavlja napovedati boj Franciji, toda 18. avgusta prejme iz El-Khmesa, kjer je navidezno zaprt Mac Lean, uničujočo vest. Pojutršnjim, 20. avgusta je v Maxakeči proglašen za novega sultana Muleč Hafid... Kajti i to delo je Mac Leana, gospoda marokanske vstaje zoper Francoze.

Ko je 5. februarja l. 1908 zapustil Mac Lean svojo ječo v El-Khmesu, je prejel Raissulim, ki ga je ujem milijonske darove iz Anglije, v denarju in naturalijah. Mac Lean se naseli v Tangeru, da postane najvernejši režiser marokanske tragedije. Alžesiras, Agadir, vsi francoski neuspehi in izgube so delo tega bivšega angleškega sergenta. Na njegovi mizi v Tangerju se

kupičijo šifrirane brzojavke in on izdeluje v mislih načrte, kako bi Maroko pripadel Angliji.

Ko uvidi nemožnost te politike, izziva nove zapletljajve med Francijo in Nemčijo, ki jih na drugi strani izkorišča Anglija, pridružujoč si tako svobodne roke za nadaljnji razmah svoje kolonijalne politike na Daljnem vzhodu. Mac Lean, marokanski v. c. kralj, se je pa uračunal. Njegova trezna angleška glava ni zmogla zasluhtiti nečesa: Poguma francoske krvi, ki je končno premagala vse intrige.

Proti koncu svetovne vojne je posečal prve angleške politične klube, glavno junior, Carlton, Caledonian, St. Stephens an Royal Automobil Club spoštovan gentleman z redom Viktorije v gumbici. Dejali so mu baron in general v rezervi. Bil je neizmerno bogat, kajti trikrat oženjen, je imel zmernom hčerke najbogatejših rodbin Anglije za ženo. Posedel je sam in študiral vojna poročila. Kot pravega Angleža ga ni nikdar težila vest. Pozabil je tudi, da je on sam izdal svojega tovariša, Modrega brata, El Hibo, ki se je maščeval novemu marokanskemu sultanu. Razumel ni do zadnjega hipa, kako je mogoče, da so bili Angleži v Flandriji tudi za to, da ostane Maroko francoski, ta Maroko, kjer je bil svoj čas kraljev namestnik in kjer je izzval blazna krvoprelitja, da bi uresničil svoje smeje sanje. Kajti ta častiti gentleman ni bil ničče drugi, kakor Harro Aubrey of Mac Lean, Kaid z modrimi očmi, veliki pustolovec Intelligence-Servicea.

BELI MOZ, KI JE NA SKRIVNOSTEN NACIN IZGINIL. — ZA NAJVEČJE USLUGE SMRTI.

V ogromni džungli Intelligence Servicea, kjer so narodi le črede, s katerimi se rav-

na brez njihove vednosti, niso le velike zveri, ampak tudi hijene in šakali. Po nekaterih teh sledovih pridemo do stare diplomatke, davno pozabljene afere, do nekakšnega finančnega poloma. Vsi ti akti spe pod plastjo prahu v obsežnem arhivu Intelligence Servicea in skoro vsak njegov zvezek hrani vsaj enega mrliča. Billyjev slučaj — saj je odveč imenovali njegovo pravo ime, ker je bil na belgijski fronti znan le pod tem imenom — ki bi ga bilo mogoče vsak čas podpreti z zvezkom dokazov, je žalostna potrditev pravila, da morejo biti preveč upeljami ljudje v interesu Intelligence Service-a plačani s smrtjo.

To je bil

normalen postaven Anglež.

obrit, širokih ramen, mlad in nadarjen mož. Rodil se je 3. septembra 1894 leta v Forest Hillu, na jugu Londona. Že kot deček se je zanimal za elektrotehniko in pohajal strokovno šolo v Etonu. Potem pa je odšel na specialno elektrotehnično in strojno šolo v Bruslju, kjer ga je presenčila vojna. Takrat — ko je bil radio še v penicah — je iznašel način, kako se ujame na sprejemajoči aparat valove vseh daljav. Takrat je bila to iznajdba znatnega pomena. Belgijska vlada in vojaška uprava sta mu ponujali lepo vsoto za to iznajdbo, dobil je ponudbe iz Anglije, kamor bi se lahko takoj vrnil na lepo mesto; toda Billy ni šel. Živel je prijetno življenje v Belgiji in se udeležil vojne na svoj način, ker ga je k temu prisilila nepredvidnost njegove mladosti; ko je namreč odhajal iz strokovne šole v Etonu, je vstopil v službo Intelligence Service-a.

Na ta način je postal šofer generalnega konzula N., ki ga je vlada Zedinjenih držav poslala v Belgijo. Vsak drug bi bil zado-

voljen — toda Billy ni bil. Njegov sprejemajoči aparat je deloval vsako noč. Bruselj, zaseden od nemške armade, je bil seveda zanimiv oddelek tajne Billyjeve radio-postaje, ki je na ta način mnogo izvedel iz električno valov, ki so jih pošiljali Nemci in zavezniki. V Bruslju je vladal poleg poveljujočega generala generalissimus nemške špijonaže v zasedenem ozemlju, major Laubenthal. V civilu je bil državni pravdnik v Frankfurtu.

Nekje krasne avgustove noči l. 1915 je sedel Billy zopet pri svoji sprejemajoči postaji in obračal gumbce. Že dolgo je sledil ključu za nemške šifre, ki se mu jih je posrečilo to noč brez napake razrežiti na strokovni, dvakrat ponovljeni brzojavki. Zdaj je lahko bral vse depeše nemškega generalnega štaba in vsa poročila nemške špijonaže v Belgiji in Franciji. Ogromna pridobitev! Billy je stal, previdno prešel vse straže majorja Laubenthala in vstopil v hišo, kjer je stanoval tovariš iz Intelligence Service-a, neki goloviti Van B. Pojasniti mu je celo zadevo in ga prosil po poročenih listin, da bi na mestu lahko odšel v Haag, k poveljniku tainih angleških poročevalskih uradov, majorju Op... Van B. je napisal Billyju priporočilno pismo, mu izstavil poltorjen potni list in ga zalozil z denarjem.

Billy se je še isto noč na kolesu odpeljal k holandski meji. Od tega časa ni bilo več sledu po njem. Z dokumenti je ugotovljeno, da je Billy malo po polnoči 17. avgusta 1915 zapustil Bruselj v smeri proti holandski meji. Je-li Billy oddal majorju Op... ključ za dešifriranje nemških radio-brzojavk? Se mu je posrečilo prekorčiti holandsko mejo?

(Dalje prihodnjik.)

Dnevne vesti.

— Proslava kraljevega rojstnega dne v Beogradu. Ob priliki rojstnega dne kralja Aleksandra se vrše danes v Beogradu v vseh cerkvah svečane službe božje. Cerkev nam slavnostim v saborni cerkvi bodo praznovali vlada, parlament, diplomatski kor in oficirski kor. Po končanih cerkvenih obredih bo vpisovanje v dvorno knjigo. Sprejemi na dvoru odpadejo.

— Prenos pepela Frana Supila v domovino. Te dni pripeljejo s parobrodom »Sergij« iz Londona v Dubrovnik žaro s pepelom zaslužnega rodoljuba in boica za ujedinenje Frana Supila. V sušaško luko prispe parnik jutri. Na Sušaku se priredi Supilu na čast svečana proslava.

— Konferenca za povzdigo ljuškega prometa v Srednji Evropi. Te dni se je vršila v Ljubljani konferenca za pospeševanje turizma v srednji Evropi. Na konferenci je bilo med drugim sklenjeno, da se bo delalo na to, da se odpravijo vizi. Dalje je bilo sklenjeno, da se izda propagandna brošura v 250.000 izvodih. Konferenca so se udeležili zastopniki Jugoslavije, Avstrije, Češkoslovaške in Madjarske. Kolaboracija za povzdigo ljuškega prometa je usmerjena razven na ljuški promet v srednji Evropi zlasti tudi na povzdigo prekomorskega ljuškega prometa. V ta namen se razširi luskusna propagandna brošura predvsem v Severni Ameriki, da se tako opozori Amerikance na krasote srednje Evrope, ki nikakor ne zaostajajo za krasotami zahodne Evrope, katere Amerikanci zelo dobro poznajo.

— Izseljevanje v mesecu avgustu. Na podlagi statističnih podatkov izseljenškega komisariata v Zagrebu se je izselilo meseca avgusta iz naše države 1743 oseb, in sicer 1215 moških in 528 žensk. Od tega števila odpade na Hrvaško in Slavonijo 600 oseb, na Vojvodino 376, na Dalmacijo 335, na Slovenijo 396, na Srbijo 71, na Bosno in Hercegovino 67, na Crno goro pa 18. V Zedinjene države se je izselilo 644 oseb, v Argentino 601, v Brazilijo 182, v Avstralijo 109, v Kanado 76 itd. Lansko leto meseca novembra se je izselilo 1924 oseb. Napram lanskemu letu je torej število izseljencev za 181 padlo; vendar pa presega celotno število izseljencev v istem času lanskega leta še vedno za 780.

— »Uradni list« št. 124 z dne 15. decembra objavlja pogodbo o prijateljskem sporazumevanju med kraljevino SHS in Francijo ter konvencijo o arbitraži.

— Nov list. V Sibeniku prične v najkrajšem času izhajati nov list »Narodni list«. Urednik bo Ilija Zečević. List je projektiran kot dnevnik.

— ZVEZA DRŽ. NAMEŠČENCEV ZA SLOVENIJO opozarja svoje članstvo, da njen strokovni svet v nedeljo, 18. t. m. ne bo zboroval v sejni dvorani mestnega magistrata, marveč ob 9. uri dopoldne z znanim dnevnim redom v salonu restavracije »Pri levu« na Gosposvetski cesti. Za odbor: Joža Bekš, t. č. tajnik — Milan Palenoster, t. č. načelnik.

— Dubrovačka parobrodarska plovdba d. d. v Dubrovniku je na prošnjo osrednjega odbora SPD priznala vsem članom SPD, ki se izkazuje s člansko izkaznico s sliko, na svojih parobrodih »Kumanovo«, »Dubrovnik« in »Petka« 30% popusta na vozni tarifi v I. in II. razredu. Družba vzdržuje sledeče brze proge: 1. Kotor—Dubrovnik—Trst in nazaj. 2. Dubrovnik—Trst in nazaj. 3. Split—Dubrovnik—Kotor in nazaj. 4. Dubrovnik—Split in nazaj. 5. Dubrovnik—Bari in nazaj.

— Jadranska plovdba d. d. na Sršaku dovoljuje članom planinskih društev, če potujejo v skupini najmanj 5 oseb, na podlagi članske izkaznice 25% popusta na vozarini. Razun tega uživa vsak planinec-podvizec, če potuje na glavnih progah za Dalmacijo in si nabavi vozno karto za tja in nazaj, za vožnjo v prvem razredu 35%, v II. razredu 20% popusta. Nadalje plačajo vsi aktivni državni in občinski uradniki in njih rodbinski člani, ako potujejo na glavnih progah v privatnem poslu, prevozno ceno za en razred nižje.

— Čitalnica Delavske zbornice v Gradišču št. 2 bo v zimskem času od ponedeljka 19. t. m. dalje odprta vsak delavnik od 10. do 12. ure dopoldne in od 4. do 9. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa kakor doslej od 9. do 12. ure dopoldne. Za dijake je dovoljen obisk čitalnice samo ob delavnikih dopoldne in popoldne od 4. do pol 6. ure zvečer. Izven teh ur je dovoljen obisk čitalnice samo delavcem in nameščencem. To omejitev za dijaštvo smo morali napraviti radi prevelikega prometa. Dijaki itak lahko obiskujejo čitalnico po dnevi in pustijo ob večerih in praznikih prostor delavcem in nameščencem. Knjižnica pa bo kakor doslej odprta ob delavnikih od 10. do 12. ure dopoldne in od pol 6. do 9. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. ure dopoldne.

— Podporno društvo slepih, Ljubljana, Wolfova ulica 12 je prejelo znatno število prošnje svojih članov, ki pričakujejo za praznike izdatneje podporo. Zato smo prisiljeni obrniti se na p. n. občinstvo, da nam pomaga vsaj delno omiliti naš bedni položaj. Milodare v denarju ali blagu sprejema Podporno društvo slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12.

— Sovjetski znanstvenik v Beogradu. V Beogradu se je mudil te dni z dovoljenjem naše flore. Za časa svojega bivanja v Beoske univerze Teodor Lihanos, ki je prisel iz Sovjetske Rusije v svrhu proučavanja naše flore. Za čas asvoje bivanja v Beogradu se je gibal ves čas v krogih naših znanstvenikov.

— Za ureditev naših vojaških grobov na otoku Krku je odobrilo ministristvo ver kredit 85.000 Din.

— Razpisani zdravniški mesti. Oblasni odbor mariborske oblasti razpisuje mesto pomožnega zdravnika v javni bolnici in hiralnici v Pljuju. Prošnje je vložiti do dne 31. t. m. pri vodstvu javne bolnice v Pljuju.

— Veliki župan mariborske oblasti razpisuje mesto okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje St. Jurij ob Pesnici. Prošnje je vložiti do dne 10. januarja 1928. Podrobnosti glede obeh slučajev glej v »Uradnem listu«.

— Razpisani stalni službeni mesti. Na dvorazredni osnovni šoli pri Sv. Antonu, srez Brežice, je razpisano mesto šolskega upravitelja in mesto učiteljice. Podrobnosti glej v »Uradnem listu«.

— Prelicani razpisi učiteljskih služb. Uradno se preklicuje razpis službe šolskega upravitelja in službe učiteljice na osnovni šoli v St. Juriju pod Kumom, srez Krško, službe učiteljice, v Vodcah, srez Kamnik in učiteljske službe v Ljubčini pri Celju.

— Iz državne službe. Ing. Anton Dolenc je premeščen od gradbene sekcije v Murski Soboti hi gradbeni sekciji v Mariboru.

— Napredovanje inženjerjev. V gradbenem ministristvu je podpisan ukaz o napredovanju večjega števila inženjerjev, ki imajo po številu službenih let pravico do napredovanja v višje skupine. Med drugim sta pomaknjena v višjo skupino inženjerja gradbene sekcije v Ljubljani Avrelij Kobal in inženjer gradbene direkcije v Ljubljani Ladislav Bevc.

— Zračni taksiji v Karlovih Varyh. Praški listi poročajo: Pilot F. Klement je zaprosil v svrhu etabliranja mednarodnega prometa z zračnimi taksiji za razširjenje svoje koncesije. Sedež podjetja naj bi bil v Karlovih Varyh. Klement bi prevažal mednarodne kopalske in v slučajih boleznih, smrti, neodložljivih transakcij itd. v internacionalna zračna pristanišča.

— Madjarski »vitezji«. Glavni odbor dijaškega društva »Turul« v Budimpešti je sklep svojih podorganizacij, da naj se zahteva od rumunskih študentov viteško zadoščenje, preklicati. Glavni odbor pravi, da rumunski dijak po zadnjih demonstracijah n. s. več zmožni dati vteške satisfakcije.

— Huda zima in sneg v Bački. V Bački je zavladala huda zima. Zapadlo je mnogo snega. Umobolno seljakino Nežo Herzog iz Crnjaje, ki je pobegnila ponoči iz hiše, so našli zjutraj v Starem Svcu zmurznjeno.

Zimska oblačila

usnjate suknjice, raglane itd vseh velikosti za moške, fante in dečke

nudi Vam najceneje samo
konfekcija „FRANDE“
Ljubljana, Gradišče
nasproti Dramskega gledališča.

— Glad v Dalmaciji. V Radošću v Dalmaciji je neka oseba od lakote umrla.

— Volkovi v severni Dalmaciji. V okolici sela Vinovo v severni Dalmaciji so se pojavili volkovi, ki so raztrgali tekom dveh dni okoli 140 ovac. Volkovi udarajo celo v vasi ter napadajo kmetske hiše.

— Bivša dvorna dama — morilka. Stara zasebnica, gospa Portois v Parizu je umorila te dni v prepiru svojo služkinjo. Pri preiskavi se je izkazalo, da je bila gospa Portois dolga leta avstrijska dvorna dama. Dvorna dama-morilka je bila baže zapletena tudi v mayerlinško dramo.

— Katastrofalen požar v ameriški sirotišnici. Iz Quebec-a poročajo: V sirotišnici St. Charles je izbruhnil požar, ki je uničil štirinadstropno zgradbo do temelja. V poslopju se je nahajalo ob izbruhu požara 371 otrok in 40 usmiljenk. Ogenj je izbruhnil v spodnjih prostorih. V poslopju je izbruhnila divja panika, vsled česar so bila reševalna dela zelo otežkočena. Doslej pogrešajo okoli 100 otrok.

— »Srečna sem, vprizorila sem škandal.« Na toulonskega župana je bil izvršen te dni atentat. Kot prva je vstopila v čast, ko sprejema župan stranke, v njegovo sobo vdova v vojni padlega oficirja. Ne da bi črhnila besedice, je potegnila bodalo ter zabodla župana parkrat v roko in obraz, nakar se je pustila mirno aretirati. Vzroka za atentat oblast ni mogla ugotoviti. Zdi se, da je storilka histerična. Med potjo v zapor je zamrmrala: »Srečna sem, vprizorila sem škandal.«

— Za Božič in Novo leto ima Oblačilnica za Slovenijo, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7, v svoji veliki zalogi različnega manufakturnega blaga najprimernejša darila. Državni nameščenci dobijo blago na obroke po najnižjih cenah in brez vsakih stroškov le proti predložitvi legitimacije.

— Molenje žolodca in črevesa, napadi telesnih bolečin, razdražljivost, nervoznost, omotičnost, sanje z bojaznijo, splošno počutenje slabosti zmanjšano veselje do dela se omili s kupico prirodne grenčice »Franz-Josef« na dan. Zdravniki svetovnega slovesa hvalijo, kako izborna služi voda »Franz-Josef« kot voljno odpirajoče sredstvo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specialnih trgovinah.

— Poziv upnikom! Stavbna registrirana zadruga »Hera« z o. z. v likvidaciji, pozivlja vse upnike, naj prijavijo vse svoje terjatve do vključno 30. decembra t. l. do 18. ure. Po preteku roka predložene račune se ne bo upoštevalo.

— Bližajo se božični prazniki in najbednejši slepi prosimo vsakogar, da naše bedno stanje upošteva in skuša s kakršnikoli darom olajšati bedo. — Vsak najmanjši dar (v blagu ali denarju) nam je dobrodošel. — Milodare sprejema Podporno društvo slepih v Ljubljani Wolfova ulica 12.

Ljubljana.

— Umrl je v Ljubljani ravnatelj Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic Ivan Mikuz. Pokojnik je bil vsled svojega mirnega značaja splošno priljubljen. Dasi se ni udeleževal političnega življenja, je bil vedno naprednjak. Pogreb bo jutri ob 15. uri s Kongresnega trga 4. Bodi ohranjen pokojniku blag spomin!

— Mestni vojaški urad se prične seliti iz Mestnega doma v svoje nove prostore na Ambroževem trgu št. 7 v ponedeljek, dne 19. decembra 1927 in se vsled tega prve dni prihodnjega tedna ne bo uradovalo za stranke, izvzemši v slučajih neodložljivih zadev.

— »Udruženje gledaliških igralcev« ima v nedeljo 18. t. m. svojo običajno predstavo. Za to priliko je odbor izposloval pri upravitelju Narodnega gledališča, da se igra opereta »Bajadera« kot popoldanska ljudska predstava. Nastopajo naši priljubljeni operetni igralci: ga. Poličeva, Balkova in gg. Drenovec, Peček, Sancin ter g. Povhe, ki je opereto tudi naštudiral. Ker je pričakovati, da bo predstava razprodana se priporoča rezerviranje sedežev pri dnevnih blagajni.

— Operne abonente opozarjamo, da se vrši danes v soboto zvečer operna predstava »Miloševa ženitev« za abonente reda D in ne kakor je bilo pomotoma javljeno v nekaterih listih C. Abonenti reda C imajo svojo operno predstavo v ponedeljek.

— Klub esperantistov v Ljubljani priredi v nedeljo, 18. t. m. ob 20. uri v zeleni dvorani hotela »Uniona« v proslavo rojstnega dne dr. Zamenhof-a družabni večer zdržen s proslavo 40-letnice obstoja esperantskega jezika. Vabimo vse prijatelje na ta lep inhim večer. Vstop prost.

— Društvo »Soča« priredi danes 17. t. m. ob 20. uri 30 minut zvečer predavanje v kleti Ljubljanskega dvora. Predava g. dr. Robič, prof. na tukašnjem učiteljskem o Prekmurju. Vabi se društvenike in prijatelje znanosti in lepega pelja, ker nastopi po predavanju znani izborni Premelčev kvartet. Vstop prost.

— Sklopično predavanje o razvoju letalstva bo priredil Prosvetni odsek Delavske zbornice v ponedeljek 19. t. m. ob 8. uri zvečer v novi dvorani OUIZD na Miklošičevi cesti. Predava tajnik »Aero-kluba« g. dr. Rape.

— Božična razstava umetnin v Jakopičevem paviljonu. V znanem Jakopičevem paviljonu v Tivoljskem parku je Velesejska uprava uredila zanimivo prodajo umetnin in umetnootbrtnih izdelkov, da nudi s tem našim umetnikom možnost javne prodaje njihovih del in obenem najširšemu občinstvu kritično izbiro estetskih božičnih daril. Razstava ki je odprta dnevno od 10. do 16. ure obsega lepo število novejših del naših umetnikov, ki so določena prodaji in sicer po jako ugodnih cenah. O tem se vsak posetnik prepriča, ko vidi vsa prodajna določena dela s cenami ter se pri tem tudi uveri, da so domače umetnine sorazmerno cenejše kot razni tuji harvasti odliši. ki jih vidimo po raznih izložbenih oknih ali pa po stenah stanovanj naših prebivalnikov. Razstava sama nima drugega namena, kakor nuditi občinstvu za praznike priliko, da se seznanijo z delom naših umetnikov in, da si petičnejši obiskovalci omislijo eno ali drugo razstavljeno umetnino ali umetno obrtni izdelek iz keramike ali umetnega vezanja. Temu namenu se je razstava prilagodila in predredila: glede na precejšnjo heterogenost razstavljajočih umetnikov ne očituje nikakih posebnih programatičnih umetnostnih težnj.

Trpežni plase 4 0—, 3 0—, 2 65—
Moderni velour 4 00—, 6 0—, 6 50—
Otomani in p. 1420—, 1210—, 980—

Krila, bluze, kostume, obleke in razni jumperji. Nudi se samo prvovrstno blago, za kar jamči sloves tvrdke.

Veletrgovina
R. Stermecki
Celje

Velika inšturna prodaja.

Maribor.

— Predavanje o Akademiji znanosti in umetnosti in o Narodni galeriji priredi Narodna galerija dne 21. decembra ob 18. uri v mariborskem Narodnem gledališču. Kot govornika nastopita gospoda dr. Dragotin Lončar, predsednik Slovenske Matice ter msgr. Viktor Sleska, predsednik Umetnostno-zgodovinskega društva. Pri predavanju, ki bo prirejeno s sklopičnimi slkami, se bodo pobirali prosovoljni prispevki.

VESELJE MED ŽENAMI.

Kakor menda povsod po svetu, dela t di našim z lornjoni oboroženim gospem pri popoldanski kavi poleg mode in raznih sklenjenih ali pa srečno razdrtih zarok in porok največ pregrevance »dece«. »Dec«, to je nekdanji »stari«, ki pa se je po vojni kljub svojim 50 do 60 letom očitno po-

mladil, ker ga prav pogosto ni zvečer domov k večerji, ampak se podjetno in z mladeniško čilostjo in svežostjo potika od gostilne do gostilne in od kavarne do kavarne, dokler ga dobri duhovi ne pripeljejo domov v okrilje godrnjajočih zakonskih družic, ki naslednjega dne s svejo jezo v sru povprašujejo, kje ga je »naš dec« zopet ločil. Te dni pa so postali ženski lornjoni krožki izredno veseli. »Ali si že brala?« — »Kaj pa?« — »Tu poglej, sedaj bo pa druga pelal! Sedaj pa ne bo kolovratil okoli cele noči, ampak bo že nekaj prej domal! Ah, kako so to prav naredili!« — »Kaj? Prav naredili.« se oglasi stujen glas izpod drugega lornjona, »še premalo so jih! Ali je to kaj za »dece«, listih 10 d.narjev? Slo naj bi jih naložili, ali pa 1000, potem bo že doma. Pa ne za polnoči, ampak že od osmih zvečer naprej! do ba »dece« enkrat doma.«

Tako se širi med ženami z lornjoni in brez lornjonov slava in čast onih velmož, ki hočejo s svojo odločnostjo pomagati ženam ukrotiti nebrzdane »dece«. Na vprašanje, kdo je velmože same ukrotil, pa ne vemo odgovora ...

Telovniki za dame in gospode. — Zemperji, puloverji, kostumi.

Sokolstvo.

SESTDESETLETNICA AVSTRIJSKEGA SOKOLSTVA.

Občni zbor novoustanovljenega prvega sokolskega društva v Avstriji je bil na Dunaju dne 3. marca leta 1867., torej je letos že dovršenih polnih šestdeset let silno plodovitega dela. V proslavo te znamenite šestdesetletnice prireja dunajski Sokol — seveda češki — razstavo, ki bo trajala od 25. decembra do 3. januarja in bo verna slika o delovanju skozi lepo dobo šestdesetih let v tem velikem svetovnem mestu.

Samo širi češka društva so še starejša nego Sokol, namreč: Pokrok (Napredek), Slovanska Beseda, Lumir in Jednota sv. Meloda. Poleg teh pa je na Dunaju še velika vrsta društev, gospodarskih in kulturnih in socialnih itd. Povsod je tudi Sokol bil med sodelavci ob ustanovitvi in v mnogih društvih je krepko sodeloval do današnjih dni. Sokol je bil listi, ki je najživahnejše sodeloval ob ustanovitvi najstarejšega denarnega zavoda »Videňská záložna«, ki je danes velik zavod z nekaterimi podružnicami, ima svoj dom v prvem okraju in dal inicijalo še za druge denarne zavode na Dunaju. — Sokol je sodeloval ob ustanovitvi »Českého domu« v I. okraju in »Národních domů« v XV. in XXI. okraju, kjer je osredotočeno prav živo delovanje tudi današnje češke manjšine na Dunaju. V Českem domu v I. okraju je znani češki hotel »Pošta« z veliko gledališko dvorano, ki je nam vedno na razpolago; tu je cela vrsta društev, sploh je tu nekaj slovanski centrum. Pa tudi kar ima danes češka socialna demokracija in narodni socialisti — in tega ni malo — je veliko sokolskega dela. — Sokol je bil med ustanoviteljji šolskega društva »Komenský«, ki ima za seboj slavno zgodovino za kulturno delo dunajske češke manjšine, in Sokol je bil zbuditelj važnega društva »Česke srdce«, in je velikega pomena za češko manjšino. Sploh vse, kar je na Dunaju napredno češkega ali tudi slovanskega, je našlo v Sokolu vrlega podpornika. In vse kar se je porajalo v domovini, je imelo v organizacijah dunajskega Sokolstva prijatelja in podpiratelja. Za Narodni divadlo v Pragi so obakrat bogato prispevali dunajski Sokoli, enako za Žižkovo gomilo v Přibislavi ter za vsako narodno slavje v domovini, ki so se jih udeleževali v častnem številu. Tako n. pr. vseh sokolskih zletov v Pragi, kamor so prirejali kar po več sokolskih vlakov itd. Celu po ljubljanskem potresu je bil dunajski Sokol tisti, ki je med Čehi organiziral posebno zbirko.

Vsak dunajski okraj je imel pred vojno svoje sokolsko društvo; ki so imela svojo Zvezo Nižjeavstrijsko, a vseh vkup je bila mogočna vojska. — Pozneje so socialisti ustanovili svoje Telocvične jednote, ki jih je veliko po vseh okrajih in imajo tudi imponentno število članov, ki so kakor Orli ločijo po kroju le z rdečim temenom na čepici.

Znamenito delo je ta Sokol opravljal v manjšinskem delovanju, saj je to veliko nalogo sploh sokolstvo izvrševalo tudi na Češkem. In kjerkoli so češke manjšine kaj pripravlja, povsod je pomagal tudi Videňský Sokol. Tako so se imponentnemu številu udeležili sokolskih zletov v Budjeovicah, Češkem Brodu, Plznju, Opavi, Olomucu, Znojmu, Bratislavi itd.

Tako lepo zgodovino ima za seboj dunajski Sokol, ki mu želimo tudi Slovenci od tej proslavi šestdesetletnega delovanja, da bi krepko vsrjal ljudi v novih razmerah v tako vsestransko koristnem delu za češko manjšino in sploh za vso slovansko kolonijo na Dunaju.

BELEZKE.

PROSTO PO ESDEESAR-KEM POPOLDNEV-NIKU.

»Priklimala je starka zima« — in se ustavila v »Slov. Naroduc«. Zakaj ravno tam?

BLAZENA ZAGREBSKA NEMŠČINA.

Zagrebska bančna družba Rein in Co, pošilja po Sloveniji svoje prospekte za razredno loterijo in sicer — v nemškem jeziku. Ne vemo, ali misli cenjena tvrdka Rein, da je v Sloveniji nemščina tako občevalni jezik kot v Zagrebu, ali pa želi, da dobi naročila le od Nemcev.

Naj misli že kakorkoli, mi vemo to, da bodo Slovenci nemške prospekte — vrgli v koš.

PAVOVO PERJE.

»Slovenec« je napisal o poslancu dr. Kramerju, češ da se je napram davčnim uradnikom prilaštil zaslugo, da je pripravil finančnega ministra do imenovanja davčnih uradnikov. Se vidi, da je dr. Kramer še mlad poslanec, ki misli, da mu je s takimi sredstvi treba delati reklamo. Pa tudi naiven. Ze »Slovenec« mu bere levite in ugotavlja, da je s posredovanjem Jugosl. kluba prišlo do imenovanja. Z druge strani smo informirani, da je Mesni odbor radikalne stranke v Ljubljani na intervencijo prizadetih krogov že meseca septembra posredoval v tej stvari pri finančnem ministru in dobil od njega pritriljen odgovor.

In sedaj smatra naivni Kramer druge ljudi za tako naivne in misli, da mu bodo verjeli, da je njemu kot opozicijskemu poslancu, in to še celo poslancu iz proslule SDS, posrečilo, da uspe z intervencijo pri ministru — radikalu. Mislimo, da tako naivni niso davčni uradniki, pa naj bodo še tako pravoverni esdeesarji.

KRATKE VESTI.

Igralnih kart je izvozila Čehoslovaška za 23.746.000 Kč.

Nemško-francoski sporazum glede razdelitve tržišč za kemično industrijo je bil v četrtek sklenjen v Parizu.

V nedeljo bo 10 let, kar je bila s posebnim dekretom predsednika francoske republike ustanovljena samostojna čehoslovaška armada.

Wilhelm II. zakonito zaščiten v Nemčiji. Dramatik Piskator je bil obsojen na težko globo, ker je pustil v svoji drami »Razputine« nastopiti Wilhelma.

Sport.

Lindberghov polet v Mehiko. Predsednik mehiške republike Calles je pred par dnevi povabil slavnega letalca Charlesa Lindbergha, da poleti v Mehiko. Lindbergh se je temu povabilu odzval in startal v torek ob 12.28 ameriškega časa iz Washingtona. Rabil je letalo »Spirit of St. Louis«, s katerim je svoječasno preletel Atlantik. Drugi dan ob 14.39 ameriškega časa je pristal na letališču Valluén v Mexico City. Kljub neugodnim vremenskim prilikam je preletela 3400 km dolgo progo iz Rio de Janvsake nezdode. Na cilju ga je pričakovala velikanska množica ljudi, med njimi predsednik Calles, ki ga je viharno pozdravljala.

Amerikanske izbirne tekme za olimpijado se vrše dne 6. in 7. junija na dirkališču Harvard-univerze v Bostonu. Poprej se vrše izbirne tekme na devetih drugih prostorihi in zmagovalci iz teh tekem se srečajo v vrhu končne odločitve v Bostonu. Amerikanski dirkači nameravajo priiti v Amsterdam leden dan pred olivirjavo olimpijado.

Francoski tenis-igralci ne pridejo v Amsterdam. Holandska se trudi na vse načine, da izvede pri olimpijskih igrah tudi teniške tekme. Zadnji teden je dospel odgovod francoskega saveza in s tem so izločeni najboljši igralci kontinenta iz olimpijade. Ker se bo prihodnje leto prvič po desetih letih izvršila odločitev v tekmi za Davisov pokal v Parizu, se bojijo Francozi, da ne

bi te igre irpele vsled vdeležbe pri olimpijskih igrah. Holandska bo sedaj poskušala, olimpijske leniške igre vprijeti tudi brez Francozov.

320 km dolga avto-cesta. Da dvigne gospodarski razvoj Spanije, namerava vlada v najkrajšem času razširiti in zboljšati že obstoječo železniško in cestno mrežo. Najzanimivejši projekt je zgradba avto-cest iz Madrida do Valencije ob morski obali. Obstoječa železniška zveza je namreč silno neuporabna in rabi vlak za to razdaljo 12 ur. Nova betonska cesta v širini 10 m bo tvorila ravno, 320 km dolgo progo, ki jo bodo avtomobili s lahko prevozili v 4 urah. Da bo proga čim krajša, bodo zgradili več ko 10 mostov čez reke in doline. Zgradbo te ceste, ki bo veljala 168 milijonov pezeta, so poverili veliki ameriški firmi.

Svetovni rekord v trajnostni dirki z avtomobilom. Angleška avtomobilska dirkača, gospod in gospa Bruce, sta postavila nov svetovni rekord v trajnostni vožnji na 15.000 kilometrov; prevozila sta namreč to progo v 125 urah, 5 minut in 7.07 sekund, kar odgovarja povprečni hitrosti 122 km na uro. Prejšnji rekord Italijana J. Faldia, ki je znašal 144 ur in 49 minut, je s tem poločen za skoraj 20 ur.

Himen. Porčil se je gosp. dr. medic. stanko Tavcar, zdravnik v Ljubljani, z gospodino Miro Piroila, hčerko industrijalec iz Zagorja ob Savi.

PRVOTNI TIPI »DEČVE«
(Vesna 1921).

Z ljubkim zgornj slovečim lipom »Dečve« hočemo pri našem žensstvu vzbuditi spomin in željo po isti. Pred šestimi leti je ta tip »Dečve« prinesla »Vesna«.

Sedaj pa se na novo prešturirana in modernizirana a vseskozi narodna pripravila, da nem jo pomlad prinese mično in lepo kol pomladanski cvet. Služila bode meščanki in deželanki za dom in izlet. Z veseljem pričakujemo čas, ko bo naše žensstvo odprli rok in vednih lic sprejelo »Dečvo«.

BORZE,

16. decembra.

Devize in valute.

Ljubljana, Berlin 13.56 — 13.59 (13.575), Curih 10.94.5 — 10.97.5 (10.96), Dunaj 7.995 do 8.025 (8.01), London 276.8 — 277.6 (277.2), Newyork 56.62 — 56.82 (56.72), Praga 168 do 168.8 (168.375, 168.4), Trst 308 do 308.25 (—).

Zagreb, Dunaj 7.995 — 8.025, Berlin 13.555 do 13.585, Milan 307.41 — 309.41, London 276.8 — 277.6, Newyork 56.612 — 56.812, Pariz 222.875 — 224.875, Praga 167.975 do 168.775, Curih 10.94.5 — 10.97.5.

Curih, Beograd 9.12, Berlin 123.725, Newyork 517.85, London 25.2825, Pariz 20.3875, Milan 28.10, Praga 15.540, Bukarešta 8.20, Dunaj 73.075.

Efekti.

Ljubljana, Celjska 164 — 0, Ljubljanska kredita 133 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, Aveve 133 — 0, Kranjska industrijska 350 — 0, Rusa 265 — 280, Savbna 56 — 0, Šešir 120 — 0.

BOŽIČNA DARILA.

Bliza se božič. Treba je torej razmišljati o božičnih darilih.

Kaj naj podarimo dami?

Pri tem se moramo držati predvsem načela, da naj stoji darilo za slojnost visje kol obcujni življenjski standardi dame. Drugo pravilo vada naceio je vpoševanje distance. Navaden znanec se mora omejiti na cvetice, bombone, slovensko knjigo, slaščice, docim že ožjemu prijatelju, prijateljici, sorodniku in treba omejiti na te in slane stvari.

Kar se liče cvetice, je omeniti, da so kot darilo v našem času z razvim smislom za realnost, bolj moderne cvetice v loncih, kot pa šopki itd. Predvsem prihajajo v poštev kaktusi, ker spada kakorekoč že k bontonu, da ima dama zbiko kaktusov. Kar se liče loncev, jih je ustvarila keramika, porcelanska, srebrna industrija itd. v vseh mogočih varijantah, tako da je odvisno samo od mošnjačka, kaj si hoče kdo izbrati.

Tudi sladka in pikantna darila so zelo priljubljena: škaliha bombonov, kandirano ali pa sveže sadje, morski rak, bo dosegel sigurno svoj cilj.

Skoraj neizčrpno polje so toaletni predmeti. Glede parfumov bi bilo omeniti, da je treba pokloniti dami vedno le parfum, ki ga uporablja običajno sama, sicer bi nam lahko celo zametala. Parfum je kakorekoč »izvesna deska« moderne dame, moderna dama hoče, da je parfum v svojem specifičnem vonjem karakterizira. Res elegantna dama uporablja čisto osebno zmes, kalere sestavine skoraj ne morem ugotoviti.

Lepa darila, ki učinkujejo neosebno ter so vsled tega pripravna za bolj oddaljene znance so proizvodi kristalnosteklene in porcelanske industrije.

Med praktične luksuzne stvari spadajo proizvodi usnjarske branše, predvsem sedaj moderne ročne torbice iz vseh vrst usnja, pa tudi kovčke, blazine za avtomobile, rokavice itd. itd.

Tudi ure so prav čedna božična darila. Najbolj pa razveselimo damo, če ji kupimo kako oblačilo, bodisi čevlje, nogavice, obleko, klobuk, kožuh. Seveda prihajajo za taka darila v poštev samo prav dobri prijatelji, oziroma bližnji sorodniki.

Kaj naj kupim služkinji?

Hm, služkinje so dandanes bolj razvajene kot so bile za časa naših starih mater. Rade bi bile elegantne, oblačile se kot prave gospodične, ne več skromno, kmetsko kot pre deceniji. Zato bomo služkinjo zelo razveselili, če ji podarimo za božič svilen bluzo, blago za novo obleko, kakršenkoli okrasek, primerno spodnje perilo, dežnik ali kaj sličnega.

Kaj naj padarim gospodu?

Sicer si bel marsikatera dama glavo, kaj naj podari svojemu soprogu za božič, ven-

dar pa je vse polno stvari, ki so prikladne za božično darilo gospodu. Če mu ne moreš kupiti avtomobila, še ni da bi mu mogla kupiti zgolj kravato, dasi nimamo nič proti lepi kravati. Premožna soproga kupi svojemu možu lahko par pyjam, lepo suknjo za doma, svilene robece, elegantno perilo.

Sirok teren za udejstvovanje na tem polju, kar se tiče oddaljenejših znancev je muzica za puščice. Od pepelnika, do muzice same, od škalljice cigaret do škarij za odščipanje importnih smolk itd., vse to so prikladna božična darila za gospode.

Tudi servisa za liker ne smemo pozabiti. Se bolj bo pa pivec vesel, če dobi za božič vrhu tega steklenico finega likerja.

Dalje naj omenimo rekvizite, ki spadajo k pisalni mizi, kot so lepa pisalna garnitura, nalivno pero itd.

Od pisalne mize naj preidemo k igralni mizi. Omenimo klubne mobilije, vsakovrsne blazine. Seveda je imeti za tako darilo dobro napolnjeno lišnico, če pa te ni, kupimo gospodu lahko za božič druge utesilje, ki spadajo k igralni muzici, kot karte, bloke, svinčnike itd.

Oglejmo si gospodovo sobo. Če je gospod muzikaličen, mu bomo kupili saksofon, gramofon, gramofonske plošče, radio-aparat. Kakemu drugemu gospodu napravimo veliko veselje s kako sliko, s fotografskim aparatom itd.

Priljubljena so dalje darila, ki spadajo k toaletni muzici gospoda, kot prijetna voda za lase, lepo dišečo milo, ali pa dober parfum, ki ga moderni gospod že davno uporablja.

Dalje naj omenimo uro in kravatno iglo ter raznovrsne potrebščine za polovanje, kot so: usnjen kovček, krtače itd.

Primerna darila so tudi zimske rokavice, dežnik in slinčne utenzilije.

Če je mož sportnik, mu kupimo lahko kako stvar, ki jo potrebuje za sport in teh je nebroj: če zahaja v gledališče, abonement, operno kukalo. Če si kuha samec mogoče sam zajtrk, mu kupimo lahko aparat za kuhanje, tudi košarice s kavjarom in pastetami bo samec navadno vesel.

Kaj naj kupimo otrokom?

Otroka zadovoljimo najtežje. Kdor misli, da bo otrok vselej vesel, če dobi za božič kako dragoceno darilo, se moti. Otroci ljubijo preproste stvari.

Vsakovrsne umetne živali so imeli otroci že od nekdaj radi. Posebno radi se igrajo z živalmi iz sukna, ki dajejo od sebe, če jih stiskaš, glasove. Pravtako radi imajo živali iz gumija in celuloide, ki plavajo na vodi. Večji otroci imajo radi živali na kolesih ali pa konja, na katerem se gugljejo. Moderni otroci hočejo imeti pa moderne vehiklje. Pa tudi manjši avtomobili, v katerih se vozi kvečjemu lahko pupa, so priljubljene, skoraj pravtako železnice. Vojaiki iz svinca pa, ki so bili za časa svetovne vojne zelo moderni, so dandanes k sreči iz izlozb že skoraj popolnoma izginili, pravtako kot sablje in pištole.

Deklicam so še dandanes najljubša igrača pupe, seveda so moderne opravljene in imajo lase ostrizene a la garçon. Tudi sobice za pupe imajo deklice rade.

Da napravimo starejšim otrokom veselje, moramo upoštevati njihove talente in njihove interese. Otroci, ki se zanimajo za tehniko bo na pr. vesel, če dobi za božič škalljo likov iz katerih sestavlja hiše itd., starjši, 10 do 14 letni otroci pa žagice, da si ni več moderna.

Otrokom so priljubljene dalje vse vrste družabnih iger; starejši se zanimajo dandanes za sport, kupimo jim torej lahko rekvizite za sport, s katerim se pečajo.

Če starišem otroka nismo posebno naklonjeni, mu bomo kupili otroško trompeto ali kak drug hrupen instrument.

Marijonočno gledališče in laterna magica sta še vedno priljubljena, pravtako otroški gramofon in slovenska knjiga s podobami.

Ogljeni (Karbon) papir

indigo papir, barvni trakovi, barva za šampiljke
dobite vedno najceneje pri

LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6/I.

Mja Brenburg:

105

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(12 rusčine prevedel S. L.)

— Kaj pa če je to naenkrat justična zmot? Zgodilo se je nekaj nerazumljivega. Na eno skledico tehtnice pravice so padle nič dokazujoče besede slepe deklice in so pretegnile drugo skledico, obloženo z vso težo površnika, fotografije in sinje obložke sodnih spisov. Gospod Crémier je sam vzel v poštev to nemo, pa izrazilo napetost in je pomislil: je prav mogoče, da ga bodo oprostili.

Gabrijela je še vedno stala in se je zdelo, da je porušila predsodke in prepričanje pri vsej dvorani. Uveljavil se je maj, ki je zahteval oprostjenja in ljubezni. Za izid procesa je bila to zelo važna minuta.

Gabrijelo so odvedli. Z njo vred je izginila splošna napetost. Gospod Gourmot ni izgubil upanja na milo sodbo. Če je že slepica napravila tako močan vtis, kaj bo pa še le potem? Glavno namreč še čaka. In gospod Gourmot je samozavestno pogledal državnega pravdnika, nato je pa sodišču predložil, naj zaalži novo pričjo, obtoženčovo ženo, ki je ravnokar prišla iz Moskve.

Državni pravdnik se je sicer nasrčil, ni

pa ugovarjal. Nepričakovana advokatova poteza ga je presenetila. Še bolj pa je presenetila Andreja Jeanne! To je Jeanne! Prišla je, aretirali jo bodo, obdolžili! Vsak hip jo bo videl, vsak hip bodo stopile predenj njene črne oči! Vsled razburjenja si je z roko pokril oči. Predramil ga je strašen kašelj.

Pred mizo predsednika je stala Aglaja. Andrej se je stresel. To je bil nehoten znak obupa. Tudi vsa dvorana se je stresla. Stresla se je pa — od smeha. Lornjoni so zapustili Andreja in spremenili smer. Še sam gospod predsednik se je komaj zdržal, da se ne bi nasmehnil. Zagovornik se je pa bahavo smehljajl ko ravnatelj cirkusa, ki je spustil na areno posebno smešnega klovn. Zdelo se mu je, da je Aglajo ustvaril sam.

Da, Aglaja je bila res smešna, smešna do krčev, do solz. Umazana, zanemarjena, vsa obšila žensščina, še vedno v istem nepopisnem klobuku, je napravila vtis predpusne šeme. Bila je v zadregi, preplašena od halij, krojev in svečanosti položaja. Na vse strani se je priklanjala: predsedniku, zagovorniku, porotnikom. Priklonila se je tudi slugi z višnjevim našivki. Priklanjala se je nizko, do pasu in grozd na njenem klobuku je bedasto kimal. Še njen kašelj je bil za občinstvo smehen. Ne da bi čakala na predsednikovo vpra-

šanje, se je naenkrat obrnila po rusko k vsem:

— Za božjo voljo, oprostite mi ga!...

Predsednik je zaman zvonil, smeh ni hotel utihniti.

Prišel je tolmač in Aglajo so začeli izpraševati. Od začetka je odgovarjala mirno in pametno. Gospod Gourmot je bil z njeno izpovedbo glede poznanstva z Andrejem, glede mazurke in svaibe in glede prvih let družinskega življenja popolnoma zadovoljen. Pojavljalo se je razpoloženje v korist Andreju, čeprav ni mogla povest o mazurki na noben način pojasniti okolnosti, kako je prišel Andrejev zapisek v listnico morilec. Kljub temu so pa trgovci na porotnih klopih začeli nekako čutiti z Andrejem. Mednarodni banditi se je počasi spreminjal v živega človeka, ki ima ženo in ki je imel hčerko. To ni majhno gorje, če umira edini otrok. In žena tako ganljivo pripoveduje o obtožencu! Gotovo ne verjame, da je on morilec. Beseda »justična zmot« je bila v dvorani že drugič izrečena. To pot jo je izrekel celo porotnik in sicer učitelj lepopisja.

To razpoloženje je trajalo še precej dolgo, najmanj pol ure. Aglaja je pripovedovala počasi in jo je ves čas dušil kašelj. Vsak njen stavek je vestno prevajal, besedo za besedo,

tolmač. Ko je Aglaja prišla do znamenite »prešestnice«, se je pa vse spremenilo. Glas ji je postal osoren, trd; skoraj ni več govorila, marveč zlobno lajala:

— Samo če bi ju dobila v onem dancingu »May-Boy«, vse lase bi ji izruvala!...

Tolmač je tudi to prevedel. Po dvorani je zagrmel smeh. »Smešnost ubije vse« — to je modrost tega naroda. In smešnost je ubila sočutje. Nihče ga ni več čutil, niti napram jetični ženski, še manj pa napram obtožencu. Vsi so se krčevito neuzdržno smejali, ki so si jasno predstavljali, kako bi se to strašilo v klobuku z grozdom in petelinjim peresom pojavilo v elegantnem dancingu »May-Boy«, kjer izbrani finansisti plešejo one-step.

Smeh je prišel tudi Aglaji do zavesti. Zlobno se je obrnila, ko k pasti zagnana mačka. Videla je, da se še porotniki smehljajo. Nad čem neki? Nad njenim gorjem, nad njenim grenkim gorjem se smejejo, kakor da ni človeško srce prav nič več vredno ko steklene korale pri vratih v Asjinem stanovanju. In v Aglaji je zakipela strašna, neznosna zloba. Grozeč s suho, koščeno roko je zakričala:

— vsega ste sami krivi. Srca nimate!

(Dolje grli.)

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

CENTRALA:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Gorica, Trst. — AGENCIJA: Logatec.

Se priporoča za vse bančne posle.

Delniška glavnica Din 50.000.000.—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000.—

Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 2261, 2413, 2502 in 2504.

Trajno in koristno darilo za Božič in Novo leto je **šivalni stroj** znamke Gritzner in Adler v raznih opremah. — Do Božiča znatno znižane cene. Edino le pri Josip Petelincu, Ljubljana blizu Prešernovega spomenika (b vodi. — Tudi na obroke. Oglejte si razstavo brez obveznosti nakupa.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahlevajte ponudbo. — Telefon št. 2389.

Tehnično in higienski najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

Veliko izbiro volnenih jopic, puloverjev vsakovrstnih bluz, perila, kravat, vezenin in nogavic, rokavic ter zimskega perila priporoča po izredno nizkih cenah

IGNACIJ ŽARGI, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta.

Za božično darilo kamin uro Din 600.—

Ivan Pakiž, Ljubljana
Stari trg št. 20.

Razpis

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje oddajo

slikarskih steklarskih in pleskarskih del, polaganje parketov, ksilolita in linoleja

za stanovanjsko hišo na Miklošičevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni projekti in proračuni se dobe od ponedeljka 19. t. m. dalje med uradnimi urami pri podpisnem uradu v Gledališki ulici.

Pravilno sestavljene in zapečatenе ponudbe je vložiti do 24. t. m. ob 12. uri dopoldne pri podpisnem uradu.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani.

TIŠKARNA
MERKUR
LJUBLJANA
SIMON OREGORČIČEVA UL.

se priporoča

za naročila v tiskarsko stroko spadajočih del.

MALI OGLASI

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debele tiskane pa Din 1.—.

Pozor!

Vsakovrstne ure in zlatino dobite ceno popravljeno z jamstvom ter v najkrajšem času. — D. Marinko, urar, Ljubljana, Florijanska ul. 31.

Išče se

stanovanje, obstoječe s kuhinjo ter dveh sob v centru mesta. Plača se dobro. Ponudbe na upravo lista pod »Stanovanjec«.

Premog - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 2056

Prava uteha za živčno bolne

Je moje ravno izdano delo! V njem se na podlagi dolgoletnih izkušenj razlaga vzrok, potanek in zdravljenje živčnih bolezni.

Ta evangelijski zdravja

poslujemo vsakemu, kdor se obrne na spodaj označeni naslov, popolnoma brezplačno.

Tisoče zahval

dokazuje stvarni uspeh izključno znanstvenega in poučnega dela za dobrobit človeštva, katero toliko trpi. — Kdor spada k

ogromni množici živčno bolnih,

kdor trpi radi raztresenosti, strahu, slabega spomina, nervoznega glavobola, pomanjkanja spanja, pokvarjenega želodca, prevelike občutljivosti, bolečin v členkih, splošni ali delni slabosti ter ostalih brezštevnih pojavov,

si mora naročiti mojo tolažečo knjižico!

Kdor jo pazljivo bere, dobi pomirljivo prepričanje, da obstoja zelo enostavna pot k življenju in zdravju! Ne čakajte, ampak pišite še danes na naslov

Ernst PASTERNAK, Berlin, SO, Michaelkirchplatz 13, Abt. 762.

Širite 'Narodni Dnevnik'.

Upravni svet in uradništvo Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, naznanjata, da je po kratki in mučni bolezni nenadoma preminul njih dolgoletni, neumorni ravnatelj, gospod

Ivan Mikuž

Nad vse vzornega ravnatelja in kolego ohranimo v najlepšem spominu.

V Ljubljani, dne 16. decembra 1927.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupilarnem zavodu, ki obstoji že 64 let
CELJSKA MESTNA HRANILNICA
V CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)

Prifrancom rojakov v Ameriki, denarju nedolastnih, ki ga vlagajo sodelstva, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja, posveča posebno pažnjo.

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice

ŠE MESTO CELJE

z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljiščih, po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.